128. Perjantaina 16 päivänä lokakuuta 1992

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia S.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi tieliikennelain muuttamisesta ja ajoneuvoasetuksen 63 §:n 1 momentin b kohdan kumoamisesta 3742

Hallituksen esitys n:o 149
Lakialoite n:o 29
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

2) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkemaksusta ja valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvassa palveluksessa olevan henkilön eläkemaksusta sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain piiriin kuuluvien viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkemaksusta ..... „

Hallituksen esitys n:o 230/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27

3) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 175
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29

Esitellään:

4) Hallituksen esitys n:o 222 laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta 3743

S.

Toinen käsittely:

5) Ehdotukset laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain ja lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta 3744

Hallituksen esitys n:o 173
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 32

6) Ehdotus laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä 3761

Hallituksen esitys n:o 199
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 33

Kolmas käsittely:

7) Ehdotukset laeiksi oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta ja asianajajista annetun lain muuttamisesta 3762

Hallituksen esitys n:o 56
Lakivaliokunnan mietintö n:o 7

8) Ehdotus laiksi kansainvälisistä kehitysluotoista annetun lain kumoamisesta . „

Hallituksen esitys n:o 10
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 15

9) Ehdotus laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 46 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 126
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28

S.

10) Ehdotukset laeiksi kunnallisten luottamushenkilöiden eläkelain kumoamisesta ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta... 3763

Hallituksen esitys n:o 166
Toivomusaloite n:o 1332/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 31

11) Ehdotukset laeiksi eräiden terveydenhuollon ammattien harjoittamista koskevien lakien muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 107
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 34

12) Ehdotus laiksi energia-avustuksista annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta..... 3764

Hallituksen esitys n:o 153
Talousvaliokunnan mietintö n:o 30

13) Ehdotus laiksi Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 198
Talousvaliokunnan mietintö n:o 31

14) Ehdotukset laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta sekä turvavarastolain, tuontipolttoaineiden velvoitevarastointilain ja varmuusvarastointimaksusta annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 105
Talousvaliokunnan mietintö n:o 32

15) Ehdotukset laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain, liikepankkilain sekä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 116
Talousvaliokunnan mietintö n:o 33

16) Ehdotus laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta 3765

Hallituksen esitys n:o 138
Talousvaliokunnan mietintö n:o 34

S.

17) Ehdotus laiksi työllisyyslain 26 §:n muuttamisesta 3765

Hallituksen esitys n:o 112
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

18) Ehdotus laiksi rakennuslain 136 a §:n kumoamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 159
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8

Esitellään:

19) Hallituksen esitys n:o 219 vuoden 1992 kolmanneksi lisätalousarvioksi ..... „

20) Hallituksen esitys n:o 227 laeiksi kansaneläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen johdosta 3772

21) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 35 laiksi työttömyysturvalain 25 §:n muuttamisesta ..... „

22) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 36 laiksi kansaneläkelain 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

23) Lakivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaanpanosta (HE 130) ..... „

24) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksestä Euroopan talousalueen perustamiseen liittyvien sopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä ja hallituksen esityksestä Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteen I eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 95 ja 217) ..... „

25) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtiontalouden tarkastuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 81) 3773

26) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ja lannoiteverosta annetun lain muuttamisesta (HE 114) 3773

27) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47 hallituksen esityksen johdosta laiksi erikoiskasvien markkinoimismaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta (HE 147) ..... „

28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48 hallituksen esityksen johdosta laiksi suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä kannettavista markkinoimismaksuista annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta (HE 148) ..... „

29) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksestä vapaakuntakokeilun jatkamisesta ja kokeilua koskevien lakien muuttamisesta (HE 97) ..... „

30) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksestä Euroopan talousyhteisön kanssa tietyistä maatalouden järjestelyistä kirjeenvaihtona tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 96) ..... „

31) Talousvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksestä laiksi patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 152) ..... „

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Alho, Bell von, Biaudet, Björkenheim, Hassi, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Jurva, Jäätteenmäki, Kalliomäki, Kuuskoski, Kääriäinen, Lahtinen, Lindqvist, Lipponen, Mattila, Morri, Mäkipää, Nyby, Pekkarinen, Pura, Ranta, Rehn E., Rusanen, Röntynen, Turunen, Törnqvist ja Väistö.

S. Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Jurva ja Lipponen, virkatehtävien vuoksi edustajat Isohookana-Asunmaa, Pura ja E. Rehn sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alho, Björkenheim, Hassi, Juhantalo, Jäätteenmäki, Kalliomäki, Kääriäinen, Lahtinen, Pekkarinen, Ranta ja Rusanen sekä tämän kuun 23 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Mattila.

Uusia hallituksen esityksiä

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 9 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 211, 213, 216, 218 ja 228—232, jotka on nyt edustajille jaettu.

Hallituksen esityksen n:o 115 peruuttaminen

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 9 päivältä saapunut samalle päivälle päivätty, edustajille nyt jaettu hallituksen kirjelmä, jolla peruutetaan eduskunnalle annettu hallituksen esitys n:o 115 laiksi työnvälityslain 3 b §:n muuttamisesta ja laiksi siirtolaisvälityksestä annetun lain kumoamisesta.

Työjärjestyksen 54 §:n mukaan on peruutuksen tapahtuessa asian käsittely lopetettava. Eduskunta päättänee antaa peruutuksen tiedoksi työasiainvaliokunnalle, jonka valmisteltavana puheena oleva esitys on.

Hyväksytään.

Kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1991

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime syyskuun 25 päivältä on eduskunnalle saapunut valtioneuvoston kertomus eduskunnalle päihdeolojen kehityksestä vuonna 1991. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjalliset kysymykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 382, 386, 387, 390, 394, 395, 397, 404 ja 415. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi tieliikennelain muuttamisesta ja ajoneuvoasetuksen 63 §:n 1 momentin b kohdan kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 149
Lakialoite n:o 29
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 4

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 4. Viime tiistain kolmannessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Rauramo ed. Niinistön kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin myös lakialoitteeseen n:o 29 sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka yhtyy liikennevaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Rauramon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 19 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 34. (Koneään. 1)

Eduskunta on yhtynyt liikennevaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 2, 2 a, 69, 71, 82 d, 83, 83 a, 83 b, 84, 87, 92, 97, 106, 106 b, 108 ja 109 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset laeiksi työntekijäin eläkemaksusta ja valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvassa palveluksessa olevan henkilön eläkemaksusta sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain piiriin kuuluvien viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkemaksusta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 230/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27. Viime tiistain kolmannessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Laineen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 31 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 2)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 1—6 §, johtolause ja nimike,
toisen lakiehdotuksen 1—8 §, johtolause ja nimike sekä
kolmannen lakiehdotuksen 1—10 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 175
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29. Viime tiistain kolmannessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

10 §.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Ehdotan, että 10 §:n 2 momentti kuuluisi seuraavasti: "Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa perusprosentin vuosittain samaksi kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua prosentteina palkoista. Alennettu prosentti on 3/5 perusprosentista. Väliprosentti on alennettu prosentti kerrottuna luvulla, joka saadaan, kun 0,75-kertaisen työtulon ja 50 markan summa jaetaan 7 100 markalla. Väliprosenttia laskettaessa työtulo otetaan huomioon enintään 15 000 markkaan saakka."

Tällä esityksellä maatalousyrittäjät äskeisen työeläkemaksun mukaisesti osallistuisivat omien eläkemaksujensa rahoitukseen, ja tämä vähentäisi valtion menoja noin 300 miljoonaa markkaa.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 10 § saisi saman muodon kuin on vastalauseessa, mikä merkitsee sitä, että perusprosentin alaraja alenisi.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Koska sosialidemokraatit haluavat korottaa pienviljelijöiden maksuja mutta ed. U. Anttilan ehdotus merkitsee, että suurviljelijöiden maksua korotetaan, kannatan ed. U. Anttilan ehdotusta.

Ed. Muttilainen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Skinnarin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Muttilaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämänsä ehdotuksen mukaisena.

Ed. U. Anttila ~~on ed.~~ Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. U. Anttilan ja ed. Skinnarin ehdotusten välillä.

Ed. U. Anttilan ehdotus "jaa", ed. Skinnarin ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 38 ei-ääntä, 25 tyhjää; poissa 36. (Koneään. 3)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. U. Anttilan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. U. Anttilan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. U. Anttilan ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 74 ei-ääntä; poissa 32. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys n:o 222 laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto on ehdottanut, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan. Viime tiistaina pide-

tyssä toisessa täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut puhemiesneuvoston ehdotuksesta poiketen, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto on tänään pitämässään kokouksessa tarkistanut ehdotustaan ja ehdottaa ed. Stenius-Kaukosen ehdotukseen yhtyen, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Puhemiesneuvoston tarkistettu ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

5) Ehdotukset laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain ja lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 173
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 32

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 32. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu jatkuu:

Ed. Kuuskoski: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää taloudelliseen tilanteeseen vedoten, että luovuttaisiin yli kolmivuotiaiden lasten valintaoikeudesta joko kotihoidon tukeen taikka päivähoitoon. Perusteena todella on, että talouden kriisi on niin paha, että mihinkään uuteen etuuteen tai uusiin palveluihin ei ole mahdollisuuksia.

On aivan totta, että talouden kriisi on hyvin vakava, mutta sitä ei voida ratkaista yksinomaan niin, että leikataan ja puretaan, jotakin uutta on välttämättä myös rakennettava. Toisaalta hallitus ei ole ollut täysin johdonmukainen siinä, että mitään uutta ei pitäisi tehdä. Hallitushan on esittänyt mm. sitä, että pääomatulojen verouudistus toteutettaisiin siitä huolimatta, että se ensi vuonna vähentäisi valtion verotuloja noin miljardilla markalla.

On selvää myös, että sosiaaliturvan, niin sosiaaliturvaetuuksien kuin myös palvelujen, täytyy sopeutua siihen kansantalouden kantokykyyn, johon meillä on mahdollisuuksia. Me olemme eläneet yli varojemme, ja meidän on nyt löydettävä uusi ja oikea tasapaino.

Tärkeätä on kuitenkin taloudellisen toimeliaisuuden lisääminen. Se on ensisijainen tavoite. Me joudumme tekemään leikkauksia, säästötoimia, ja ennen kaikkea toivon, että me osaamme tehostaa omaa toimintaamme niin, että tasapaino syntyy. Mutta talouden syöksykierrettä ei katkaista yksinomaan sillä, että julkisia palveluja taikka etuuksia leikataan. Uskon, että myös päivähoidon osalta on mahdollisuuksia löytää edelleen niitä keinoja, joilla kustannusrasitetta voidaan keventää kuitenkaan tinkimättä palvelujen ja päivähoidon laadusta.

Keskustelussa minusta on jäänyt aivan liian vähälle huomiolle se, että hyvät julkiset palvelut ja myös sosiaaliturva ovat yksi tuotannontekijä, ei vain tuotannon rasite. Se on todella investoimista ihmiseen, ja uskon, että lasten kohdalla sen yhteyden näkeminen on erittäin helppoa. Kun me katsomme asiaa lasten kannalta, on kysymys aivan ydinasiasta: oikeudesta turvalliseen ja hyvään hoitoon ja varhaiskasvatukseen. Tämä asia täytyy yhteiskunnassa hoitaa siitä huolimatta, että meillä on vaikea taloudellinen tilanne. Sillä, että me teemme lainmuutoksen, ei laisinkaan helpota niitä perheitä ja koteja, joissa asia on ajankohtainen.

Meillä on myös hyvät valmiudet toteuttaa asia. Siihen on valmentauduttu. Näen hyvin välttämättömäksi, että päivähoito-ohjelmassa mennään eteenpäin.

Hyvin vähän on myös keskusteltu siitä, mikä on se Suomi, johon me tähtäämme laman jälkeen. Nyt me teemme monella tavalla niitä perusratkaisuja, jotka vaikuttavat ei vain ensi vuoteen ja seuraavaan vaan hyvin pitkälle tulevaisuuteen. Sen vuoksi ei voi välttyä siltä ajatukselta, että esitykseen sisältyy myös selvä kannanotto siitä, että hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteita, jos ei haluta kokonaan romuttaa, niitä halutaan kuitenkin osittain murtaa. Lakiesityksen taustalla aivan ilmeisesti on sellainen ajatus, että tulevaisuuden Suomessa lasten hoitoa ja varmasti myös muuta hoiva- ja hoitotyötä voi-

taisiin tehdä huomattavasti enemmän naisten palkattoman hoito- ja kotityönä, niin kuin on aikaisemmin tehty.

Siihen, että näin todella on, viittaa myös tässä hallituksen periaatepäätöksessä edelliseltä päivältä kohdassa 3.2 oleva ilmoitus siitä, että vanhempainrahan määräytymistä tullaan muuttamaan sillä tavalla, että pienituloisemman vanhemman mukaan vanhempainraha maksetaan. Se johtaa ilman muuta hyvin monenlaiseen epäoikeudenmukaisuuteen, ja ilmeisesti sen taustana on ollut halu niiden vähien isien kohdalla, jotka ovat jääneet kotiin ja joilla usein on parempi palkka kuin vaimoillaan, tehdä ratkaisuja, jotka entisestään heikentäisivät tai vaikeuttaisivat perheessä tapahtuvaa valinatilannetta.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskuntaan liittyy etuuksia ja palveluja, mutta hyvinvointiyhteiskunnan toteuttamiseen liittyy myös velvollisuuksia. Nämä etuudet ja palvelut on rahoitettava, ja mitä enemmän rahoitus tapahtuu progressiivisen rahoitusvastuun perusteella, sitä oikeudenmukaisemmin rahoitus kerätään. Sen vuoksi minusta on ollut aika ihmeellistä, että hallituksen esityksissä on ehdotettu leikkauksia ja tiettyjä purkutoimia mutta ei ole ollut valmiutta tilapäisesti nostaa verorasitusta, jotta tasapaino saavutetaan. Edellisen hallituksen toimestahan tehtiin verouudistus, joka valtiovarainministeriön ilmoituksen mukaan kevensi tuloveron tuottoa 8,5 miljardin verran eli melkoiselta osin. Tässä tilanteessa olisi ollut oikeudenmukaista, että lainaveron sijasta olisi tehty pysyviä veron korotuksia niin, että tasapainoa eli rahoituspuolta ei horjuteta ja sitä kautta lisää vaikeuteta hyvinvointiyhteiskunnan sopeutumista uuteen tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Minusta hallituksen esitys siltä osin, kuin se koskee päivähoito-oikeuden siirtämistä, tulee hylätä.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kuuskoski kiinnitti erittäin hyvin huomiota siihen, että kun hallitus puhuu säästöistä, se tosiasiassa leikkaa menoja. Näillä kahdella asialla on erittäin suuri ero. Säästämisen ei nimittäin pitäisi tuoda lisää kustannuksia yhteiskunnalle kokonaistalouden kannalta, mutta nyt ne toimenpiteet, joita hallitus on tekemässä, nimenomaan lisäävät kaiken kaikkiaan kustannuksia. Tässä mielessä on syytä korostaa, että meidän pitää olla valmiita tekemään säästöjä mutta ei sellaisia epäoikeudenmukaisia leikkauksia kuin nyt tehdään.

Toisaalta lakiin liittyen hallitus on perustellut, että me emme saa jättää laskujen maksamista lapsillemme. En tiedä, onko yhtään mieltä lämmittävämpää lapsiperheiden kannalta, että laskut maksatetaan juuri tällä hetkellä nimenomaan lapsiperheillä. Ei se ole yhtään sen parempaa.

Kun pääministeri Aho eilisellä kyselytunnilla ilmoitti, että hänkin on itse lapsiperheen isä, ei sitä hallituksen toimenpiteistä huomaa. Kun pääministeri Aho muiden ministereitten kanssa on esimerkiksi Lasten Suomi -tapahtumassa jonkinlaisena mannekiinina ja ilmoittaa, että lapsilta ei saa ottaa, olisi tärkeää, että lapset voisivat luottaa niin päättäjiin kuin tämän maan isiinkin, että se, mitä he sanovat, on totta eikä tehdä juuri päinvastoin.

Nuoren lapsen isänä totean vielä, että ed. Kuuskoski oli aivan oikeassa siinä, kun hän totesi, että nyt tullaan muuttamaan isä — äitisuhdetta perheessä siten, että äitejä ollaan jättämässä entistä enemmän kotiin. Mielestäni tämä ei ole pelkkä tasa-arvokysymys naisten osalta vaan myös miesten osalta, koska myös miehille pitää turvata mahdollisuus lainsäädäntöteitse jäädä kotiin hoitamaan lapsia ainakin osaksi aikaa. Tässä mielessä pitää puhua myös nuorten isien puolesta oikeudellisena kysymyksenä.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kuuskosken kritiikkiin hallituksen lykkäyspäätöstä kohtaan on helppo yhtyä. Valiokunnassa ovat vasemmistoliiton edustajat jo esittäneet oman kantansa. Me tulemme kolmannessa käsittelyssä esittämään sekä päivähoitolain lykkäysesityksen että kotihoidon tukilain lykkäysesityksen hylkäämistä. Nämä esitykset kulkevat käsi kädessä, ja niillä pyritään takaamaan myös perheiden oikeus valita sopiva hoitomuoto. Ed. U. Anttila esittää, että vain päivähoitolain osalta tämä esitys hylättäisiin ja me tietysti kannatamme tässä käsittelyssä sitä, mutta kolmannessa käsittelyssä tulee meidän varsinainen kantamme esille: eli molempien näiden ehdotusten hylkääminen on paikallaan.

Tämä hallitus käyttää todella häikäilemättömästi hyväkseen tätä taloudellista tilannetta viedäkseen eteenpäin tavoitteita, joilla naisten osallistuminen työelämään tehdään entistä vaikeammaksi. Kuka tästä eniten joutuu kärsimään? Tietenkin lapset.

Ei voi olla ed. Kuuskosken tavoin kiinnittämättä huomiota hallituksen siihen säästöpää-

tökseen, että vanhempainraha jatkossa maksetaan pienituloisen tulojen mukaan. Tämä on kyllä niin uskomaton esitys, että en ottanut sitä aivan todesta, kun sen ensimmäisen kerran luin. En käsittänyt, että näin mielettömiä esityksiä hallitukselta syntyy. Mutta kai on vähitellen ruvettava uskomaan, että hallitus on todella tarkoittanut tätä eikä tämä ole painovirhe. Toivon, että tässä eduskunnan suuri naisvaltaisuus tulee kerrankin näkymään ja eduskunnan naiset liittyvät tässä asiassa yhteen ja kaikki edistykselliset miehet, pienten lasten isät tulevat tässä mukaan.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Nikula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin jatkaa siitä, mihin ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoro loppui aikarajoituksen vuoksi. Ed. Kuuskoski kiinnitti huomiota hallituksen toissapäiväiseen säästöpäätökseen vanhempainrahan laskuperusteen muuttamisesta. Tästä asiasta käytiin eilen keskustelua mm. Suomen demokraattisten lakimiesten tilaisuudessa tässä naapuritalossa. Budjettipäällikkö Sailas ilmoitti tuossa tilaisuudessa, että tämä ei ollut hänen ehdotuksensa. Hallitus on jostain ottanut sen ehdotuksen ja mennyt vielä pitemmälle kuin Sailaksen paperi. Tasa-arvovaltuutettu Tuulikki Petäjäniemi on reagoinut tähän asiaan ja kiinnittänyt huomiota siihen tosiasiaan, että kun Eta-sopimuksen tasa-arvodirektiivit kieltävät syrjinnän mm. perheaseman perusteella, niin näyttäisi siltä, että tuskin muste on kuivunut Eta-sopimuksen alta eikä sopimus vielä ole tullut voimaan, kun Suomen hallitus jo käy yrityksiin, jotka merkitsevät asiallisesti ristiriitaa tuon sopimuksen kanssa.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kuuskoski kyseli, millaiseen Suomeen ollaan menossa. Mielestäni on hyvin selvää, että Ahon — Viinasen hallitus vie Suomea kohti taantuvaa eurooppalaista reunavaltiota. Meidän menneitten vuosikymmenten hyvinvointimme syntyi siitä, että naisilla oli oikeus palkkatyöhön ja pienten lasten äiditkin joukoittain ovat olleet rekrytoituina yhteiskunnan palvelukseen. Kasvuun tarvittaisiin myös naisten panosta. Nyt hallitus vie kasvun edellytykset, joita se tarvitsi myös valtion velkojen maksamiseen. Hoito- ja hoivatyötä ollaan painamassa alas. Naisia ollaan kotiuttamassa hallituksen ja hellan väliin hoitamaan ja hoivaamaan, mutta tekemään sen palkatta. Samalla viedään naisilta taloudellinen itsenäisyys.

Perheet ovat kovakouraisesti hallituksen tulilinjalla kaikissa toimissa, tämä on niistä yksi. Laman varjolla hallitus tekee nyt ideologista purkutyötä, se polkee lasten oikeuksia. Se ei ainoastaan pyri lykkäämään säästöpäätöksillä ja siirtämään näitä lakiesityksiä, vaan se pyrkii ajamaan läpi linjaa, jolla ikuisiksi ajoiksi nimenomaisilla päätöksillä riistetään lapsilta subjektiivinen oikeus päivähoitoon. Tämä on tullut selvästi esille hallituksen päätöksissä. Tämä on ideologinen kannanotto jos mikä. Sitä ei tee oikeutetuksi nykyinen lama eikä mikään syvempikään lama. Sitä paitsi lapset tarvitsevat hoitoa kaikkina aikoina, myös laman aikana.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kuuskoski kiinnitti tietenkin erinomaisen tärkeään asiaan huomiota, mutta tässä keskustelussa on koko ajan unohdettu se, ettei kysymys ole lain romuttamisesta, vaan nimenomaan sen siirtämisestä. Tällaisessa tilanteessa mielestäni täytyisi olla valmiutta ajatella hieman pitempijaksoisesti asioita. Hän kysyi myös, millaiseen Suomeen ollaan menossa. Ei tällä päätöksellä kyllä lasten oikeuksia vielä poljeta.

Sen sijaan paljon pahemmin mielestäni poljetaan lasten ja perheen oikeuksia niillä veropoliittisilla päätöksillä, joita hallitus viime keskiviikkona teki ja joita ed. Kuuskoski tietyllä tavalla ei hyväksy. Paljon pahempi olisi perheille se vaihtoehto, jota ed. Kuuskoski edustaa, eli se, että olisi palattu entisiin verotaulukoihin, joissa nimenomaan pienituloisia rasitettaisiin huomattavasti suuremmalla verotaakalla kuin tällä hetkellä. Katson, että nimenomaan keskituloiset perheet ovat tulossa tällä hetkellä laman maksumiehiksi, ja siinä mielessä olen ed. Backmanin kanssa ihan samaa mieltä. Edellytän, että hallitus nimenomaan muuttaa lainaveronsa alarajan 100 000 markasta 150 000 markkaan. Tämä on myös LKP:n ja eduskuntaryhmän lähtökohta, johon Sundqvist näytti eilisillan keskusteluissa yhtyvän, mikä nyt ilolla todettakoon. Aikaisemminhan hän oli vaatinut, että vanhat taulukot pitää palauttaa voimaan, kuten ed. Kuuskoski puhui.

Ed. Vehkaoja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kuuskosken puheenvuoro oli ihan hyvä. Siihen voidaan tietysti lisätä, että

on harmi, että hän jätti hallituksen. Hallituksen miehet ovat saaneet nyt työskennellä ilman ed. Kuuskosken vastusta, ja se näkyy esityksissä.

Tulee kyllä mieleen, että tämä voisi olla eduskunnassa niitä kysymyksiä, joissa synnytetään naisten rintama puolustamaan lapsiperheiden asemaa. Mukaan tervetulleita ovat kaikki nekin miehet, jotka ymmärtävät tämän asian.

Päivähoidossa on paljon vapaita paikkoja tällä hetkellä työttömyyden johdosta, joten mitään akuuttia syytä tämän lupauksen takaisin vetämiseen ei ole. On myös ajateltava niin, että kun laman aikana leikkauksia eri suunnista näköjään tehdään rahan puolella, palvelut ovat hyvin tehokas ja tasa-arvoinen tapa tasoittaa tuloeroja loppujen lopuksi. Kun ne kuuluvat kaikille varallisuudesta riippumatta, niin se myös lähentää eri yhteiskuntaluokista tulevien ihmisten elämää.

Voin kyllä sanoa, että tämä hallituksen riistoohjelma lapsiperheisiin kohdistuvana on häkellyttävä, kun lehtitiedotkin kertovat, että 15 000 markkaa vuodessa olisi veromuutosten vaikutus. Tämä on hyvä tietää kunnallisvaalien edellä, kun lähdetään äänestämään.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoron johdosta. Olen hänen kanssaan tismalleen samaa mieltä hallituksen viimeisestä säästöesityksestä, (Ed. Stenius-Kaukonen: Hyvä, mutta miten äänestätte? — Ed. Helle: Miten se näkyy?) että vanhempainraha maksettaisiin pienituloisemman tulojen mukaan. Mielestäni tämä esitys on ollut todella paha moka hallitukselta. Koska kysymys on periaatteellinen, uskon, että se ei tässä talossa tule menemään läpi. Uskon ja toivon, että nyt kerrankin naiset yli puoluerajojen (Ed. Rinne: Toivotaan näin!) ja oppositio ja hallitus löytävät tässä toisensa ja tämä asia hoidetaan naisten voimin kuntoon.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola on siinä suhteessa todella taitava, että hän saa jokaiseen puheenvuoroonsa mahdutettua yhden sosialidemokraattien vastaisen ajatuksen, niin kuin väittäessään, että Sundqvist olisi esittänyt vanhoihin verotaulukoihin palaamista. Sitä hän ei ole esittänyt, vaan hän esitti verouudistuksen viimeisen vaiheen, sen jonka kokoomus pusersi läpi sinipunassa, kaikkein suurituloisimpia hyödyttäneen asteikkomuutoksen perumista.

Arvoisa puhemies! Se on totta, että Esko Ahon hallitus on naisvastainen hallitus. On lähes käsittämätöntä, että aika hiljaisella julkisella keskustelulla on seurattu sitä miesprojektia, jonka tavoitteena todella on ajaa naiset takaisin kotiin. Viimeinen esimerkki on vanhempainrahan maksatuksen muuttaminen. Se on ollut suomalainen suuri ylpeys, jota me olemme maailmalla kehuneet, että Suomessa on isien oikeuksiin kuulunut oikeus vanhempainlomaan. Tämä ei ole edes säästö, koska isät eivät tule jäämään vanhempainlomalle.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Häkämies (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En usko, että täällä on läsnä kovin monta kansanedustajaa, joka sinänsä pitää tätä asiaa nyt, kun se menee tähän suuntaan, positiivisena. Kyllä tietysti päivähoito on asia, joka myös, niin kuin ed. Nikula sanoi, sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta on ollut Pohjoismaissa erityisen tärkeä asia. Mutta kyllä ed. Nikula antoi täysin väärän kuvan siitä, mikä tilanne Eta-maissa tällä hetkellä on. Suomihan on hoitanut esimerkiksi alle kolmivuotiaitten lasten suhteen parhaiten koko Eta-alueella tämän asian. Esimerkiksi Belgiassa yhteiskunnan järjestämään päivähoitoon pääsee alle kolmivuotiaista lapsista 3 prosenttia, kun Suomessa vastaava lukema on 100 prosenttia. Silloin kun puhutaan siitä, missä tilanteessa me olemme, niin tulisi ainakin olla hieman ylpeä niistä saavutuksista, joita on saatu aikaiseksi.

Jos tästä lamasta nyt jotakin hyvää löytyy tällä hetkellä, niin hyväähän on se, että päiväkodeissa on tällä hetkellä tilaa. Monissa kaupungeissa tilanne on se, että päivähoitopaikkoja olisi enemmän tarjolla kuin sinne on tulijoita. Tietysti se johtuu siitä ikävästä asiasta, että ihmiset ovat työttöminä, mutta niin kuin sanottu, tällä hetkellä lapset on helpompi saada kunnalliseen päivähoitoon kuin kenties moneen, moneen vuoteen aikaisemmin, kenties helpompi kuin koskaan aikaisemmin.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun parikymmentä vuotta sitten päivähoitojärjestelmää ryhdyttiin kehittämään, niin vain joka viidennelle lapselle oli maassa hoitopaikka. Olemme nyt kehittäneet korkeatasoisen ja myös laajuudeltaan hyvän lastenhoitojärjestelmän. Vaikka maan tapa ja halli-

tuksen tapa on iskeä lapsiperheitä maksuilla ja monilla muilla leikkureilla, niin on kyllä kohtuutonta ja kestämätöntä, että tätä järjestelmää nyt ryhdytään romuttamaan. Kyseessä eivät ole pelkästään tasa-arvokysymykset, perhepoliittiset kysymykset, vaan myös elinkeinopoliittiset. Meidän on tässä tilanteessa turvattava myös työssä käynti talouden elpyessä. Tämä on myös siinä suhteessa varsin tärkeää. Tuntuu siltä, että kyllä päivähoitoa muutenkin halutaan tässä päivähoitotarjonnassa heikentää, nimenomaan hellalinja tässä tulee ilmeisesti korostumaan.

Tässä yhteydessä ei ole todella pelkästään puhuttava täällä vaan hallituspuolueiden täytyy nyt myös pohtia, onko meillä varaa lähteä tälle tielle, mitä hallitus esittää. Tämähän ei jää tähän, vaan kunnallistalouden verukkeella tämän jälkeen romutetaan kunnallispoliittisesti päivähoitoa myös. Nyt ei tarvita mitään kuin muuta perhepoliittista rintamaa. Tässä ei tarvita mitään muuta kuin sitä, että hallituspuolueiden eduskuntaryhmät ottavat tämän esityksen sillä mielellä, että me emme tee tällaista historiallista käännettä takaisin menneisyyteen.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä vanhempainrahaehdotuksesta totean, että on syytä etsiä sen ehdotuksen isä, äitiä tuskin sille löytyy.

Mitä tulee lasten kotihoidon tuen ja päivähoidon subjektiivisen oikeuden siirtämiseen vuoden 95 elokuuhun, niin se johtuu tietysti pelkästään siitä, että kuntien talous on niin heikossa kunnossa, että kuntia ei voida velvoittaa maksamaan lasten kotihoidon tukea eikä voida velvoittaa järjestämään päivähoitoa. Sekä kokoomus että keskusta ovat aina erittäin voimakkaasti ajaneet lasten kotihoidon tukea, jonka siirtämisestä tosiasiassa tällä hetkellä on kysymys. Vaikka olemme sitä aina ajaneet ja pitäneet tärkeänä, niin näemme tämän realiteetin, mikä taloudellinen tilanne tällä hetkellä on emmekä huviksemme esitä tätä siirrettäväksi.

Minun mielestäni täällä erityisesti sosialidemokraattien puheenvuoroista tulee selvästi ilmi se, että teillä ei ole käsitystä kuntien taloudenpidosta eikä julkisesta taloudenpidosta. Teidän mielestänne rahaa on riittämiin. Te voitte tietenkin niissä äveriäissä kunnissanne maksaa lasten kotihoidontukea nelivuotiaille, jos teillä on siihen varaa, mutta minä luulen, että kunnissa ei ole tähän mahdollisuuksia.

Minä toivon, että kun sunnuntaina ihmiset kunnallisvaaleissa äänestävät, niin he ottavat sen huomioon, että ääni sosialidemokraateille merkitsee ääntä huonon taloudenpidon ja korkeiden veroäyrien puolesta.

Ed. K u u s k o s k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola varmasti muistaa yhtä hyvin kuin minäkin, mitä silloin 60-luvulla tapahtui, kun meillä oli hyvin paljon avainlapsia: Sen seuraukset ovat näkyneet monenlaisena huonovointisuutena vuosien mittaan. Toivottavasti siihen ei vähitellen palata. Meillä nyt on erittäin hyvä malli. Se täyttää minusta monella tavalla tehokkuuden vaatimukset, joista on paljon puhuttu, sitä voidaan vielä kehittää kustannuksiltaan todella paremmin tähän tilanteeseen sopivaksi. Sen vuoksi minusta ei ole mitään perusteita, että kun on monella tapaa ne valmiudet olemassa, niin yhtäkkiä tästä luovutaan.

Täällä ed. Tainakin viittasi siihen, että lakia vain siirretään elokuuhun 95. Nythän on jo huhuja siitä, että tämä puretaan kokonaan. On vaatimuksia siitä, että myös alle kolmivuotiaitten osalta pitää luopua subjektiivisesta oikeudesta. Kyllä tässä on hyvin paljon myöskin ideologiaa taustalla. Minusta sitä on aivan turha kiistää.

Mitä tulee rahoitukseen, viittasin edellisen hallituksen verouudistukseen. Valtiovarainministeriön ilmoituksen mukaan merkitsisi lisää, jos olisi vanhat asteikot voimassa, noin 8,5 miljardia markkaa. Se, että me osittainkin nämä taulukot hyvätuloisimpien osalta palauttaisimme, merkitsisi selviä lisätuloja valtiolle. Ei tarvitsisi sitä määrää korottaa maksuja, mihin hallitus on päätymässä. Samanaikaisesti, itsekin siihen viittasin, meillä on pääomaverotus, jossa kevennetään verorasitetta miljardilla markalla. Minä en ymmärrä. Tämä on selvää valintaa, missä voidaan tinkiä ja missä ei voida tinkiä. Hallitus on katsonut, että tässä voidaan tinkiä. Minusta ei.

Ed. O. O j a l a: Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi ed. Tainalle, kun hän lupasi täällä niin hurskaasti, että tämän hallituksen huonon esityksen — jolla siis sairausvakuutuksen päivärahojen määräytymisperustetta oltaisiin muuttamassa siten, että vanhempainraha määräytyy pienituloisimman mukaan — isää ollaan nyt etsimässä hallituksen sisällä, että se voitaisiin kumota: Minä yritin isää etsiä äsken ja valtiovarainministeri Viinaselta tiedustelin, kuka tämä isä mahdollisesti on, mutta hän ei sitä suostunut kertomaan. Toivottavasti kokoomuksen edustajat jatkavat etsiskelyä, jotta tämä typerä esitys voitaisiin vetää pois.

Mitä tulee päivähoitolain lykkäykseen ja lasten kotihoidon tuen laajentamista koskevaan lykkäykseen, niin todellakin voin sanoa, että olen täysin samoilla linjoilla kuin ed. Kuuskoski. Minäkin voin yhtyä niihin valitteluihin, niin kuin olen ennenkin tehnyt, että hän ei ole enää puolustamassa hallituksessa nimenomaan sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisiä elementtejä, hyvinvointivaltion keskeisiä rakenteellisia pilareita, joihin myös päivähoito kuuluu. Se on todella valitettavaa, mutta ymmärrän hyvin myös sen, että kun hänen ylitsensä olisi mennen tullen kävelty hallituksessa, niin kukapa sitä haluaa, jos ei ymmärrystä saa, istua pelkästään istumisen vuoksi hallituksessa.

Kun edellisen kerran keskustelua kävimme täällä viime tiistaina, niin silloin kokoomuksen edustajat Taina ja Perho-Santala yrittivät kovasti puolustella tätä lykkäystä todeten, että tämä on hyväksyttävä taloudellisista syistä ja taloudellisen laman takia ja kun kyseessä on itse asiassa etu, jota ei ole saavutettukaan. Tämä ikään kuin riittää perusteluksi asian siirtämiselle. Sama perustelu näkyy jatkuvan täällä. Totean kuitenkin ed. Tainalle, että vaihtoehtoja on olemassa ja valintoja tehdään. Teidän mielestänne asemäärärahat ovat tärkeämpiä kuin lasten päivähoito tai lasten kotihoidon tuki. Siitä te ette pääse mihinkään, valintoja olisi voitu tehdä toisin.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä kiinnittää huomiota siihen, että ehkä on hyvä kerrata vähän päivähoitolain vaiheita, mitä tässä maassa on tapahtunut. Vuonna 1973 astui voimaan päivähoitolaki. Siinä todettiin, että kunnan on huolehdittava siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Joka tapauksessa on muistettava, että vuonna 1973 säädetty laki ei taannut subjektiivista oikeutta päivähoitoon.

Vuonna 1985 päivähoitolakiin lisättiin uusi pykälä, joka takasi 1.1.1990 alkaen kaikille alle kolmivuotiaille kunnallisen päivähoidon tai kotihoidon tuen. Kaikki toivottavasti muistavat ja tietävät, että tämä laki oli eräänlainen kompromissi, hyvin laajan, vilkkaan ja voisiko sanoa myös kärjekkään keskustelun jälkeen, jolloin silloiset ministerit Taipale ja Kuuskoski saavuttivat poliittisen kompromissin, joka hallituksessa ja eduskunnassa siunattiin. Siinä siis todella tuli subjektiivinen oikeus alle kolmivuotiaille päivähoitopaikkaan tai vanhemmille mahdollisuus järjestää joko vaihtoehtoinen päivähoito kotihoidon tuen myötä tai toiselle vanhemmista mahdollisuus jäädä kotiin hoitamaan lastaan. Siis se säädettiin vuonna 1985 ja tuli voimaan 1990.

Vuonna 1991 eduskunta hyväksyi uuden lisäyksen päivähoitolakiin ja siinä nimenomaan haluttiin jatkaa subjektiivista oikeutta siten, että ensi vuoden alusta olisi oikeus tullut koskemaan kaikkia alle neljävuotiaita ja myöhemmin laajentuen siten, että se tulee koskemaan kaikkia alle kouluikäisiä.

Nyt ollaan tekemässä jotakin aivan muuta. Nyt ollaan ensin siis lykkäämässä laajennusta, mutta samanaikaisesti se ollaan torpedoimassa kokonaisuudessaan. Kyse ei ole nyt viime päivien tai viime viikkojen tapahtumista. Luen suoran sitaatin sosiaali- ja terveysministeriön tiedotteesta 3.9.1992, joka oli julkaisuvapaa 4.9.1992, jolloin myös valtion nyt jo itse asiassa entinen ensi vuotta koskeva budjettiesitys julkistettiin. Joka tapauksessa näin sanottiin silloin sosiaali- ja terveysministeriön tiedotteessa: "Alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmilla on oikeus valita lapselleen kunnallinen päivähoitopaikka tai lasten kotihoidon tuki. Valintaoikeuden laajennus koskemaan kolmevuotiaita lapsia siirretään valtion talousarvioesityksen mukaan ensi vuoden alusta vuoden 1995 elokuun alkuun. Päivähoitooikeuden laajentamisesta kaikkiin alle kouluikäisiin on tarkoitus luopua tässä vaiheessa." Eli tämä kävi ilmi, että jo syyskuun alussa STM kertoi, mitä Sailaksen paperit ja hallituksen esitykset myöhemmin merkitsevät. Nyt ollaan todellisuudessa romuttamassa koko päivähoitojärjestelmä ja näin muodoin myös suomalaisen naisen asemaa ja mahdollisuuksia osallistua työelämään.

Edelleen siteeraan, kuten tein myös tiistaina, hyvinvointivaltion tutkijaa Raija Julkusta. Hän muistuttaa: "Hyvinvointivaltion purku kohtelee sukupuolia eri tavalla. -- Suomalainen yhteiskunta perustuu sekä miesten että naisten palkkatyöhön. Valtio on mahdollistanut talouselämän vaatiman naisten työssäkäynnin erilaisilla sosiaalipalveluilla. Päivähoito, vanhustenhoito, koulutus ja terveydenhuolto; kaikki nämä ovat tehneet naisten laajamittaisen työssäkäynnin mahdolliseksi." Nyt on kysyttävä ja kysyn myös kuten Raija Julkunen: Onko valtiosta tullut liian naisystävällinen? Onko naisista tullut yhteiskunnalle ongelma? Senkö takia naisia halutaan takaisin kotiin?

Ed. Hurskainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelun aikana kaikki

ovat kilvan kiitelleet ed. Kuuskosken hylkäysesitystä. Minusta tässä tilanteessa on hyvä muistuttaa, että aikoinaan on ministeri Hämäläinen, nykyinen kansanedustaja, aikaansaanut päivähoitolain uudistuksen, jolla kaikille alle nelivuotiaille turvattaisiin kunnallinen päivähoitopaikka tai kotihoidon tuki. Nykyinen hallitus on romuttamassa tätä järjestelmää, mikä on lapsien kannalta erittäin ikävä asia. Me emme voi tätä hyväksyä. Näin ollen tulenkin kolmannessa käsittelyssä esittämään toisen ja kolmannen lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ed. Kuittinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tuoda esille sen, että keskusta on kehittänyt kotihoitoa sekä lasten että vanhusten osalta ja pitänyt tärkeänä, että kotihoitoa työnä arvostetaan, toisin kuin esimerkiksi ammattijärjestöt tai sosialidemokraatit, jotka eivät katso, että työ kotona olisi palkittavaa ja sitä olisi mahdollista tehdä.

Pyydän huomauttaa, että tässä osittaisen kotihoidon tuen maksaminen edelleen jatkuu ja myös esityksessä tuki saatettaisiin pysyväksi. Olen sitä mieltä, että tällainen valintamahdollisuus vanhemmilla on erittäin hyvä asia, ja sitä on myös hyvin tuloksin käytetty. Vanhemmat arvostavat sitä.

Se, että tätä lakia ei voida laajentaa enää, on valitettavaa. Mutta on huomattava, että useissa yhteyksissä kunnat ovat tuoneet esille, että heidän voimavaransa entisiinkin velvoitteisiin ovat rajalliset. Kyse on säästöistä. Kuitenkin olen sitä mieltä, että taloudellisen nousun kautta meidän näitä hyviä tavoitteita tulee edelleen laajentaa ja kehittää.

Herra puhemies! Haluan myös tässä yhteydessä tuoda esille sen, että on erittäin valitettavaa, että kunnat vähentävät yhä enemmän perhepäivähoitoa.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuvittelen kyllä, että kansanedustajatasolla tiedetään, mitkä lait ovat voimassa, mutta siltä ei aina täällä vaikuta, kun sosialidemokraattiset edustajat puhuvat päivähoidon romuttamisesta. Päivähoitolakihan on edelleen voimassa. Kunnilla on velvoite järjestää päivähoito. Tällä hetkellä tilanne on kunnissa työttömyyden vuoksi se, että päivähoitopaikkoja on riittävästi. Niitä on jopa yli tarpeen. Omassa kotikunnassanikin ollaan lakkauttamassa päiväkoteja, koska jokaiselle on hoitopaikka. Päivähoitoa ei siis olla romuttamassa eikä päivähoitolakia olla romuttamassa. Te varmasti hyvin tiedätte sen. Tässä ollaan vain siirtämässä subjektiivisen oikeuden laajennuksen toteutumista taloudellisista syistä eteenpäin.

Haluan toistaa vielä, että kunnilla on itsemääräämisoikeus tästä eteenpäin. Jokainen varakas kunta, jossa se on mahdollista ja järkevää, voi maksaa lasten kotihoidon tukea kaikille, keille haluaa. Mutta esimerkiksi Tampereella sosialidemokraatit ovat erittäin voimakkaasti vastustaneet ns. Tampere-lisää ja sitä kotihoidon tuen osuutta, jota kunta itse maksaisi. Minun mielestäni te täällä annatte aivan väärän kuvan siitä, miten te suhtaudutte kotihoidon tukeen.

Kun täällä todettiin, että ministeri Hämäläinen aikanaan toi tämän lain eduskuntaan, niin se osuus, mikä koskee lasten kotihoidon tukea, on siinä laissa kokoomuksen ansiosta. Sen haluan todeta ja vielä kerran sanoa, että erittäin raskain sydämin olemme siirtämässä tämän lain täytäntöönpanoa.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa tehdään nyt muutamassa kuukaudessa sellaisia ratkaisuja, jotka muovaavat Suomea enemmän kuin huolella valmistellut yhteiskuntapoliittiset ratkaisut puolessa vuosisadassa — muutamassa kuukaudessa. Eräs on tämä miesprojekti "naiset kotiin". Siinä yksi tekijä on päivähoitojärjestelmän murtaminen, mutta ei tämä edes riitä. Niin sanotun Relanderin paperin yhteydessä hallitus teki noin vain päätöksen, jossa itseisarvoiseksi tavoitteeksi asetetaan 140 000 naisen siirtäminen puolipäivätöihin kahdessa kolmessa vuodessa, itseisarvoiseksi tavoitteeksi. Kuka tekee nämä puolipäivätyöt? Miehetkö? Eivät miehet tee. Ne tulevat naiset tekemään. Osa-aikatyö merkitsee osa-aikatyöttömyyttä, osa-aikasosiaaliturvaa jne. Tästä kantavat vastuun hallitus ja sen naisministerit ja erityisesti tasa-arvoministeri Elisabeth Rehn, joka ei näytä olevan lainkaan kiinnostunut tasa-arvoasioista.

Ed. Perho-Santala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ensimmäisessä käsittelyssä tämä asia oli esillä, totesin silloin, että kunnallinen demokratia tässä kysymyksessä kannattaa muistaa, ja toistan vielä sen näkökohdan. Kansalaisvaikuttaminen ja vanhempien aktiivisuus niissä kunnissa, joissa on ollut tarkoi-

tus supistaa päivähoitopalvelujen tarjontaa, on johtanut siihen, että näistä päätöksistä on peräännytty. On varmasti valitettavasti myös muunlaisia kuntia. Toistan vielä sen asian, että se lisälasku, jonka kotihoidon tuen laajennus tässä taloudellisessa tilanteessa olisi kunnille tuonut, merkitsisi hyvin suuressa osassa kuntia sitä, että jotain muita sosiaali- tai terveyspalveluja jouduttaisiin karsimaan. Kotihoidon tuen maksatus verrattuna joihinkin muihin peruspalveluihin tällaisessa tilanteessa jää toissijaiseksi.

Kaikki niin kuin täällä on todettu varmasti ilomielin olisivat tämän lain voimaan astumisen täällä sallineet, mikäli kuntien taloustilanne ei olisi niin ongelmallinen ja niiden velkaantumisvauhti ja äyrinkorotuspaineet niin voimakkaat kuin tällä hetkellä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Erityisesti porvaripuolueiden naiskansanedustajille haluaisin sanoa, että jos päivähoitopaikkoja on niin runsaasti tyhjänä kuin kuvailitte, niin subjektiivinen oikeus voidaan milloin tahansa päivähoidossa antaa lapsille. Tämä lama ei sitä estä. Ruplavetoinen keskusta on omassa valheellisessa vaalikampanjassaan syyttänyt sosialidemokraatteja nimenomaan lasten laitostamisesta.

Voin tässä yhteydessä jotakin asiasta tietävänä sanoa, että elleivät sosialidemokraatit olisi ajaneet päivähoitolain uudistusta läpi ja siinä yhteydessä kotihoidon tukea myös nelivuotiaille lapsille vaihtoehtoisena hoitomuotona, ei olisi koskaan eduskunnassa sitä esitystä nähty. Keskusta on nyt hylkäämässä tämän esityksen. Keskusta on romuttamassa myös kotihoidon tukea ja perheiden oikeutta tehdä vaihtoehtoisia valintoja lasten hoidossa.

Ed. K u u s k o s k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä itsekin painottaa sitä, mikä on monissa puheenvuoroissa tullut, että monella tapaa nämä valmiudet ovat olemassa kunnissa. Siellä on päivähoitopalveluja riittävästi. Nyt on kysymys tietystä lisäsatsauksesta kotihoidon tukeen, ja siinä tietysti asia on hyvin yksinkertainen: Pitää valita. Tämä lama panee meidät valitsemaan. Minun mielestäni nämä vaihtoehtoiset päivähoitomallit ovat sitä lasten ydinasiaa, sitä perusturvaa, josta me olemme paljon puhuneet.

Tässä suhteessa minusta tarvitaan tiettyä sitovaa lainsäädäntöä, koska niin helposti näistä asioista tingitään. Minusta ei pidä sulkea nyt silmiä siltä ilmapiiriltä, joka tämänkin talon ympärillä on. Puhutaan kuntien täydellisestä vapaudesta. Minusta kunnallinen itsehallinto ei ole tarkoitus sinänsä, vaan meidän täytyy näitä asioita katsoa kansalaisten ja tässä tilanteessa lasten kannalta. Se edellyttää, että lainsäädännössä on selkeät velvoitteet. Muuten en usko, että tämä tulee asianmukaisesti ja hyvin hoidettua. Se tulee tietysti monen kohdalla hoidettua, mutta ne kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat lapset jäävät helposti ilman, ellei ole selkeää perusvelvoitetta, että tämän vaihtoehtoisen mallin pohjalta tämä asia tässä yhteiskunnassa hoidetaan.

Ed. A. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Tainan puheenvuoroon, koska hän otti esimerkiksi meidän yhteisen kotikuntamme Tampereen. Täytyy nyt oikaista, ettei jää väärää kuvaa Tampereen tilanteesta. On totta, että jokin päiväkoti meillä voidaan lopettaa, koska päivähoitopaikat sillä alueella riittävät, mutta sitä vastoin meiltä löytyy kyllä paljon paikkoja, missä päivähoitoa ei suinkaan ole riittävästi tarjolla. Näin ollen uudenkin rakentamista tarvitaan vielä jopa Tampereella. Sen ed. Taina tietää varsin hyvin.

Sen kiistän, että sosialidemokraatit olisivat olleet siellä jatkuvasti vain vastustamassa. Kokeilunahan yhteisvoimin tuo asia on meillä päin hoidettu ja haluttu katsoa, miten se auttaa koko päivähoitojärjestelmään. Kovin hyviä kokemuksia siitä ei ole. Mutta joka tapauksessa subjektiivinen oikeus neljävuotiaille lapsille on myöskin Tampereella täysin mahdollista toteuttaa. Näin ollen uskon, että tämän esimerkin mukaisesti myöskin se olisi mahdollista toteuttaa koko maassa.

Minusta tuntuu jotenkin käsittämättömältä, että laman kourissa ollaan jatkuvasti viemässä lapsilta tätä subjektiivista oikeutta pois. Eiköhän meiltä löytyisi näitä säästötoimenpiteitä ja -kohteita jostain muualta kuin lapsiperheiden tämän hetken mahdollisimman suurista ongelmista, jotka todellakin ovat hallituksen toimesta nyt hyvin raskaasti lapsiperheisiin kohdistuneita.

Ed. P u i s t o: Arvoisa puhemies! Virkavapaalla olevana ensikodin johtajana tiedän, että monessa tilanteessa on vaikea löytää isää ja tuntuu olevan vaikea löytää isää ja äitiä tälle asialle. Mutta tälle asialle löytyy kyllä kummeja. Eräs näistä kummeista on täällä tänäänkin ollut

ainakin kahdesti äänessä. Selkeästi haluan osoittaa kummin tehtävät sosiaali- ja terveysvaliokunnan varapuheenjohtajalle, kansanedustaja Tainalle, joka toimii kokoomuksen sosiaali- ja terveysleikkuriryhmän jäsenenä valvomassa siellä soturina Viinasen toimien toteutumista. Tämä tulee esiin myös hänen puheenvuoroissaan. Hän edustaa juuri tätä ideologista näkemystä. Valiokuntatyöskentelyssä hän on kertonut, että juuri tämän kaltainen menettely on oikea ja että juuri kuntien valittavaksi jää nyt sitten, mitä kunnat tekevät, kun täällä suoritetaan nämä leikkaukset. Ed. Taina, te tiedätte varsin hyvin, että kunnat on ajettu niin ahtaalle, että täällä ette valiokunnan varapuheenjohtajana ja kokoomuksen leikkuriryhmän jäsenenä voi pistää päätänne pensaaseen, vaan olette todella tämän asian kummi.

Kun täällä on viitattu myös perusturvaan, niin taas kerran tulee esiin, että tällä hallituksella ei ole tässäkään asiassa pienintäkään linjaa. Hallitus antaa käsiteltäväksi lakiesityksiä, joiden perusteluosassa vedotaan perusturvaan. Valiokunta on pyytänyt kuultavaksi ministeri Huuhtasen ja sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijoita ja pyytänyt heitä määrittämään, mikä on perusturva. Jokainen heistä on ilmoittanut, että he eivät ole kykeneviä määrittämään, mikä se on, mutta tätä kuitenkin käytetään lakien perusteluosissa ja siihen vedotaan. Eli tämä osoittaa tätä kautta linjan huteraa hallituspolitiikkaa, joka tällä hetkellä on.

Ed. Kuittinen toi täällä myönteisenä asiana osittaisen kotihoidon tuen jatkamisen. Ed. Kuittinen onkin osoittanut sosiaalipoliittisen linjansa todellisen ehdottomuuden: Vain Viinasen — Huuhtasen — Ahon linja on oikea. Hän pääsee helpolla näissä asioissa, kun yleensä väistää koko keskustelut asioista. Ei ole kuin yksi ainoa oikea linja, ja sehän on juuri tämän hallituksen tuhoon vievä näkemys. Valitettavaa on se, että tämä osittainen kotihoidon tuki, joka joillekin saattaisi olla hyväkin, ei näinä taloudellisina aikoina ole vähävaraisille eikä ainakaan yksinhuoltajille mikään ratkaisu. Ed. Kuittinen, kun julkisuudessa esiinnytte tasa-arvon edellämarssijana, toivon, että edes joskus käytännössä ottaisitte huomioon, mitä se todella tarkoittaa muuallakin kuin maaseudulla.

Esko Ahon perhepolitiikka kokonaisuudessaan on hyvin kauhistuttavaa. Usein olen pohtinut, kukahan toimii todella hänen asiantuntijanaan. (Ed. Kasurinen: Olli Rehn!) Niistä asiantuntijoista, joiden kuvittelemme olevan käytettävissä, esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö on käynyt ilmoittamassa valiokunnassa ja on ilmoittanut julkisuudessa, että sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesten asiantuntemusta ei tarvita eikä kuulla, koska kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemus tuntuu olevan valtiovarainministeriössä. (Ed. Paasio: Totta kai se on siellä!) Pääministeri Ahon ympärillä lienee kuitenkin jokin määrä jo lapsensa tehneitä miehiä, jotka ovat hänen asiantuntijoinaan perhepolitiikassa.

Viime kesän lehtitietojen mukaan pääministeri Aho Eloriihessä toi julki suuren huolensa siitä, että meidän väestörakenteemme on vinosti vanhusvoittoinen. Hän kantoi murhetta siitä, että meillä ei mahdollisesti tulevaisuudessa ole enää työvoimaa. Hän kuitenkin kertoen oman pakolaisnäkemyksensä rivien välissä ilmoitti, että uutta työvoimaa ei kuitenkaan tule ulkopuolelta, vaan se on oman väestön kasvua perhepoliittisin tukitoimin. Ilmeisesti nämä hänen asiantuntijansa ovat sitten näitä neuvoneet. Nyt tiedämme, että meillä verotuksessa poistuu lapsi- ja lastenhoitovähennys, nuorten perheiden asuntojen korkojen vähennys heikkenee, perheille tulevat terveyskeskusmaksut, kotipalvelut heikkenevät, palvelumaksut nousevat, lukukausimaksut, kouluruokailumaksut mahdollisesti kuntiin tällä menolla, kun kunnat lyödään ahtaalle, ja nyt tämä päivähoito-kodinhoitolaki.

Tämän linjan kannattajana ei tunnu enää olevan selkeästi muita kuin ed. Ukkola, joka tuntuu olevan viimeisiä sotureita kaiken hallituspolitiikan takana. (Ed. Paasio: Tulee olemaan viimeinen!)

Arvoisa puhemies! Täällä on tänään tuotu esiin asian tasa-arvo- ja perhepoliittinen merkitys. Meidän perhepolitiikkamme tukipilareita ovat päivähoito ja kouluruokailu. Ed. Häkämies sanoi täällä tänään, että meidän pitää olla ylpeitä meidän päivähoidostamme, meidän sosiaalipolitiikastamme verrattuna Keski-Eurooppaan. Hän voisi muutaman kuukauden päästä käyttää saman puheenvuoron ja sanoa, että meidän oli syytä olla ylpeitä. Me olemme menossa kohti tätä, jos me romutamme nyt päivähoidon ja kouluruokailun. Silloin naisten velvollisuutena auttamattomasti on huolehtia lounaasta ja lasten hoidosta kotona. Korkeintaan voidaan silloin enää ottaa vastaan ns. epätyypillisiä töitä. Tämä ilmeisesti on Ahon neuvonantajien tyypillinen näkemys. Tietysti silloin, jos kotona on lehmät, navetat ja muut hoidettavana ohessa,

tämä menettely vielä käy, mutta ei kyllä kaupungeissa ja palkansaajilla.

Täällä on tänään myös puhuttu siitä, onko tämä päivähoito-oikeuden siirtoa vai päivähoidon romuttamista. Minusta tämä on selvää petosta. Kysymys on siitä, että perheet ovat laskeneet saavansa kotihoidon tukea ja tiukassa taloudellisessa tilanteessaan ottaneet sen huomioon. Perheet ovat ottaneet huomioon, että tuponeuvotteluissa on sovittu päivähoitolain laajentaminen nelivuotiaisiin ja että näin tulee tapahtumaan ja perheen sisäiset ongelmat ja asiat voidaan näin hoitaa.

Ed. Taina kehui, että Tampereella on paljon väljyyttä, ja ed. A. Ojala jo hänelle vastasikin, että silloinhan tätä voitaisiin todella toteuttaa, jos haluttaisiin toteuttaa. Mutta tämä teidän kummitehtävänne on romuttaa tätä eli tällä irtisanotaan työntekijöitä ja niitä palveluja ei enää tulla jatkossa uudelleen rakentamaan. Tämä on päivähoidon romuttamista ja perheiden pettämistä.

Täällä on myös puhuttu siitä, että työttömyyden aikana päivähoitopaikkoja on vapaana. Tiedän, että kunnissa eivät lapset ole saaneet hoitopaikkaa, jos heidän vanhempansa ovat työttöminä.

Nyt täällä on vedottu perhepolitiikkaa ymmärtäviin edustajiin. Vetoan ennen kaikkea lastensuojelua ymmärtäviin edustajiin. Silloin kun perheessä on työttömyys, sen myötä tulevat usein myös muut perhepoliittiset ongelmat: perhekriisit, sosiaaliset ongelmat. Vanhemmat ollessaan väsyneitä eivät kykene antamaan sitä viriketasoa lapsilleen, jonka nämä lapset välttämättä tarvitsisivat. Päivähoito voisi antaa myös lapsille mahdollisuuden saada lepoa perheen akuutista kriisistä. Työttömyys ei voi olla syy, että lapset ovat kotona. Mahdollisesti tulevaisuudessa meillä onkin työttömiä niin paljon, että meillä tulee työttömien lasten problematiikka eteen.

Saman tien, kun tiedän, mitä leikkauksia on suunnitteilla, kaikkea ei onneksi vielä tiedäkään, toivon, että kokonaisuudessaan lastensuojelu otettaisiin todella vakavasti. Laiminlyömällä lastensuojelua me teemme sellaisia virheitä yhteiskunnassa, että niiden laskua ei pysty kukaan maksamaan. Ne virheet eivät ole Viinasen markoissa laskettavissa eivätkä korvattavissa. (Ed. S-L. Anttila: Mehän teimme virheitä edelliselläkin vaalikaudella, ja nyt niitä mitataan!) — Me olemme varmasti tehneet virheitä kautta linjan, mutta asia on niin, että jos näillä rakenteellisilla muutoksilla, jotka tällä hetkellä tapahtuvat, ja tällä keskustan perusturvalla, jota nyt tarjotaan, kaikki perheet joutuvat tulemaan toimeen, niin meillä varmasti on suuri ryhmä ongelmanuoria muutaman kymmenen vuoden jälkeen. Toivottavasti, ed. Anttila, olette silloin korjaamassa nämä jäljet.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En todellakaan pistä päätä pensaaseen. En suostu sellaiseen poliittiseen epärehellisyyteen, että väittäisin oman etuni nimissä, että kunnissa on paljon rahaa tai että julkisella sektorilla on nyt rahaa, millä mällätä. Minä toivoisin todella, että myös sosialidemokraatit ymmärtäisivät, minkälaisessa tilanteessa kunnat ovat tällä hetkellä. Jos te ette sitä ymmärrä, tulee olemaan kyllä todellinen vahinko Suomen kuntien ja kuntalaisten kannalta, jos te saatte jonkinlaista kannatusta sunnuntaina, mitä kyllä todellakin epäilen, ja toivon, että niin ei käy. Kyllä politiikassa pitää tunnustaa tosiasiat ja pitää niiden mukaan edetä. Minä olen aina toivonut, että naiset toisivat politiikkaan rehellisyyden, mutta ei se siltä näytä.

Minä olen sitä mieltä, että me emme voi ottaa kuntien puolesta nyt vastuuta siitä, että kunnat joutuvat leikkaamaan palvelujaan. Suurin osa tässä salissa tiedämme, että jos kunnille tulee uusi velvoite esimerkiksi maksaa lasten kotihoidon tukea, niin se merkitsee jonkun muun etuuden tai palvelun leikkaamista. Se merkitsee esimerkiksi päivähoitopalvelujen leikkaamista. Luulisin, että ed. Puistokin tämän asian ymmärtää, mutta ei näköjään ymmärrä. Siis tässä on kysymys siitä, että me emme voi velvoittaa kuntaa maksamaan lasten kotihoidon tukea, mutta me annamme kunnallisen itsehallinnon nimissä siihen täydellisen mahdollisuuden.

Kun ed. Kuuskoski sanoi, ettei kuntiin voi antaa tällaista itsehallintoa, niin minä olen tässä asiassa täysin eri mieltä. Kyllä kunnassa pitää voida katsoa se, mihin palveluihin pystytään tällä hetkellä niillä tuloilla ja sillä alhaisella verokertymällä, joka kunnissa tällä hetkellä on, jollei sitten toinen vaihtoehto ole se vasemmiston ja ed. Kuuskosken ajama linja, että kiristetään verotusta, mutta se ei ole mikään hyvä vaihtoeh-

to tässä tilanteessa, sen te varmasti jokainen tiedätte.

Ed. Kuittinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä kuin ed. Taina puheenvuorossaan ja yhdyn hänen mielipiteisiinsä. Haluan myös tuoda esille sen, että kyse ei ole siitä, että tavoitteista olisi luovuttu vaan kehittämistä on hidastettava kunnan voimavarojen mukaan. Mielestäni silloin, kun puhutaan kotihoidon kehittämisestä, pitäisi tarkastella kokonaisuutta, ei niin, että vaaditaan säästöjä sieltä ja täältä kohdentamatta niitä tarkkaan, vaan me täällä salissa otamme vastuuta siitä, mistä säästetään. Olen ymmärtänyt, että vasemmistonkin puolella vaaditaan säästöjä mutta ei olla valmiita itse asian kohdalla säästämään.

Tasa-arvokeskusteluun haluan tuoda sen, että esimerkiksi vanhempainrahan osalta miehet ovat tässä valintamahdollisuudessa joutumassa epätasa-arvoon, enkä näe sitä esimerkiksi yksinomaan naisten asiana.

Vielä menetelmistä, miten kehitämme tasa-arvoa. Toivon tasa-arvoneuvottelukunnan puheenjohtajana, että keskustelu on asiallista, ei hyökkäävää vaan yhteisiin ratkaisuihin pyrkivää keskustelua.

Ed. Nordman (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Yhden hallituspuolueen edustajana haluan todeta, etten voi ajatella, että hyväksyisin hallituksen tarkoittamaa huonontamista vanhempainrahan osalta. Tämä olisi todella suuri askel taaksepäin tasa-arvopolitiikassa, ja toivottavasti hallitus ei tule esittämäänkään tällaista.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puiston puheenvuoroa kuunnellessani todella tulin sikäli surulliselle mielelle, että kyllä meidän pitäisi voida nähdä vähän pidemmälle ja nähdä myös vaalikaudesta toiseen. Kun ajatellaan, mitä virheitä me olemme tehneet, jotka täällä eduskunnassa olemme nyt ja olemme olleet viime vaalikaudella, me olemme olleet kaikki myötävaikuttamassa siihen tilanteeseen, missä nyt ollaan. Nyt tarvitaan vastuunkantoa, ja silloin on pakko lähteä siitä, että eri sektoreilta säästetään. Se, mikä minusta on ollut arvokkainta tähän saakka, on se, että me olemme kyenneet ihan perusturvan ytimen suojaamaan ja säilyttämään, mutta valitettavasti lähes kaikkea sen yli joudutaan leikkaamaan.

On totta, että lapset ovat tavattoman tärkeä sektori, mutta kyllä minä myös sälyttäisin lisää vastuuta vanhemmille. Aikanaan se järjestelmä, jolloin päivähoitolaki säädettiin, tavallaan on ruokkinut asetelmaa siitä, että vastuu lapsesta kuuluukin muille kuin vanhemmille. Kyllä ensisijaisen vastuun pitää jatkossa olla kodilla ja vanhemmilla. Vain sitä kautta me voimme tähän yhteiskuntaan saada tasapainoisia nuoria. Tätä taustaa vasten meidän täytyy mennä vähän myös siihen, että ihmiset itse ja perheet ottavat enemmän vastuuta eikä vain kunta ja yhteiskunta.

Ed. Vehkaoja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sirkka-Liisa Anttilankin puheenvuorossa tuli selkeästi esiin, että tällaisen esityksen peruste on hyvin ideologinen: äidit kotiin. Se on mahdollista vain harvoissa ammateissa. Täällä on selkeästi myös tullut esiin se, että tällä tavoitellaan säästöjen aikaansaamista kunnallisella sektorilla. Ei ollenkaan painakaan se ajatus, että nyt on vapaita paikkoja ja niitä voitaisiin huoletta käyttää, niin että tämä oikeus voidaan toteuttaa.

Mutta tämä tarkoittaa myös sitä, että kun kunnat säästävät, lapset voivat jäädä hoidotta. Se voi tarkoittaa myös hoitohenkilökunnan irtisanomista ja tilojen tyhjentämistä ja kaikkien niiden perusteiden romuttamista, joita sitten taas tarvittaisiin, kun työttömyystilanne paranee. Me emme voi katkaista palvelua oikkujen perusteella, ja sen takia olenkin varma siitä, että tässä on ideologinen tausta.

Me olemme juuri olleet oppimassa, että samalla tavalla kuin lapsillamme on oikeus koulunkäyntiin, oppimiseen, heillä on myös oikeus päivähoitoon. Me olemme juuri olleet oppimassa tämän kysymyksen, kun meille sanotaankin, että tämä oli vain unta.

Tällä hetkellä päivähoitolakia kunnissa säästösyistä jo tulkitaan niin, että tosiaan lapsia potkitaan pois päivähoidosta, jos vanhemmat ovat työttömiä. Tämä merkitsee sitä, että aikuisten työttömyys riistää lapsilta leikkiympäristön. (Ed. Zyskowicz: On se hirveätä, ne joutuvat kotiin!) Minä kuulun ainakin niihin henkilöihin, jotka painottavat asioiden tärkeysjärjestyksen niin, että tämmöistä ei sallita. Subjektiivisella oikeudella me voimme turvata sen, että tämmöistä tulevaisuutta ei lapsillemme tarjota.

Ed. Lahikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Taina on jo toistuvasti ollut huolestunut kuntien taloudesta. Tekee mie-

li esittää kysymys, missä on ed. Tainan logiikka, kun hän nyt kantaa huolta kuntien taloudesta ja siitä huolimatta hallitus on jatkuvasti sälyttänyt vastuuta kunnille. Ei ole mitään häpyä siinä, että esitetään lukukausimaksuja tai terveyskeskusmaksuja ja kerätään ne valtion piikkiin. Mutta tämähän on kokoomuksen ja keskustan yhteistä toimintapolitiikkaa, jolla yritetään panna kunnat polvilleen.

Tässä on selkeästi nähtävissä ideologinen valinta, jossa ajetaan lapset ja lapsiperheet todella suuriin vaikeuksiin. Kaiken lisäksi on vielä erityisesti tämä tasa-arvokysymys, joka on noussut jo monien puheenvuorojen kohdalla esille, eli äidit takaisin hellan ääreen. Nyt nähdään kuitenkin tilanne sellaiseksi, että meillä on mahdollisuus ilman suurempia rasituksia antaa tämä laki, jota kuitenkin tulevaisuudessa tullaan tarvitsemaan, jos meillä ylipäätään on tulevaisuutta, jos meillä on ylipäätään yritystoimintaa tässä valtakunnassa, jos meillä on ylipäätään työpaikkoja tässä valtakunnassa.

Ed. Saastamoinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olisi muistettava, mistä tässä nyt on kysymys. Me keskustelemme päivähoitolain siirtämisestä, ei romuttamisesta. Sosialidemokraatit käyttävät sanaa romuttaminen mielestäni tässä yhteydessä täysin vastuuttomasti. Me olemme kaikki olleet ilomielin tässä talossa viime vuosina säätämässä uudistuksia, jotka ovat edistäneet lapsiperheiden asemaa, milloin lapsilisien lisäämistä, milloin mitäkin. Nyt kuitenkin tällä hetkellä me tiedämme, että meillä ei ole enää varaa siihen, mihin meillä takavuosina oli. Siitä syystä tätä takavuosina liikkeelle lähtenyttä hyvää uudistusta on valitettavasti nyt pakko siirtää.

Herra puhemies! Täällä puhutaan myös äidit kotiin -asiasta kovin paljon. Nythän tämän lain siirtäminen nimenomaan, arvoisat sosialidemokraatit, siirtää käsitykseni mukaan äitien kotiin jäämistä. Siinä ei niin ollen pitäisi olla mitään valittamista. Muuten olen tietysti sitä mieltä kohdasta äidit kotiin, että äideillä on hyvä, jos on valinnan vapaus, jääkö kotiin vai hoidattaako lapsensa muualla.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on keskusteltu paljon siitä, miten kunnat hoitavat velvollisuutensa. Olen sitä mieltä, että kunnissa on hyvin suuri vastuu lasten päivähoidon järjestämisestä, koska saavathan kunnat nyt uuden valtionosuusjärjestelmän myötä sosiaalihuollon valtionosuutta eniten 0—6-vuotiaita lapsia kohden. On ihan oikeutettua edellyttää, että valtionosuutta myös kohdennetaan alle kouluikäisille lapsille suunnattuihin palveluihin. Toki on tietysti myönnettävä, että tässä valossa hallituksen esitys ei ole linjassa uuden valtionosuusuudistuksen kanssa.

Ed. Viljamaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useat edustajat ovat lähinnä oikealta puolelta esittäneet, että tämä asia siirrettäisiin. Tuntuu, että 30-luvulla, kun lama Suomea koetteli, oltiin viisaampia. Silloin rakennettiin kansansivistystä, silloin perustettiin opettajanvirkoja, lamasta huolimatta kunnat hoitivat velvoitteensa tässä asiassa.

Lama on mielestäni ennen kaikkea syy siihen, että lasten turvaverkkoja pitää parantaa. Se ei ole mikään peruste, että sillä siirretään keskeneräistä rakentamista, mitä tämä laki kohdistuessaan seuraavaksi nelivuotiaisiin edustaa.

Ed. Kuittinen erityisesti toivoi, että keskusteltaisiin säästökohteista. Sitä keskusteluahan tämä on. Käsittääkseni useat edustajat, sosialidemokraatit, vasemmistoliiton edustajat, ovat tuoneet esille, että säästökohde on aivan väärä. Lapsista ei tule säästää.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tainalle: Ei ole mitään epäselvää siinä, etteivät kunnat olisi taloudellisissa vaikeuksissa. Totta kai ovat, kun kaiken aikaa valtio siirtää velvoitteitaan kuntien hoidettavaksi yksipuolisilla päätöksillä. Kunnat samanaikaisesti työttömyyden lisääntyessä ovat vähentyvien verovarojen turvin hoitamassa ennen valtiolle kuuluneita tehtäviä. On selvää, että kunnat joutuvat leikkaamaan toiminnoistaan.

Ed. Kuittinen sanoi, että pitäisi ottaa kantaa siihen, mitä leikataan. Juuri sitä me nyt teemme. On arvokysymys, kenen tehtävänä on kantaa vastuu, josta ed. S-L. Anttila puhui. Ymmärrän, että hänen näkökulmastaan lapset ovat oikeampia kantamaan vastuun pelureiden laskusta kuin esimerkiksi eläimet, joille tänään valiokunnassa porvarien yksimielisellä päätöksellä annettiin lomitusapua sadan prosentin korvauksella subjektiivisella oikeudella. Eläimet ansaitsevat tämän, mutta eivät lapset.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On kaivattu sosialidemokraattien vaihtoehtoisia säästöjä. Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa esitettiin harkittavaksi

sen kaltaista mahdollisuutta, että alle 4-vuotiaiden lasten päivähoidon järjestämisvelvollisuutta ei lykättäisi, mutta sen sijaan kotihoidon tukea ei ulotettaisi 3—4-vuotiaiden lasten vanhempien ryhmään.

Kuten useasti on todettu ja hallituksen esityksen perusteluissakin kerrotaan, 3—4-vuotiaiden lasten osalta hoitopaikkoja on tyhjillään 2 600 ja vajausta on vain 900 paikan verran eli kolminkertainen määrä on tyhjillään. Olisi puhdas järjestelykysymys, ilman mitään kustannuksia voitaisiin turvata hoitopaikka 3—4 vuotiaille lapsille tulevana vuonna.

Jos tosiaan valtion pussi on niin tyhjä, että kotihoidon tuen laajentamiseen ei ole mahdollisuuksia, lykättäisiin pelkästään sitä. Mutta porvarillinen puoli ei puhdasoppisuudessaan, Viinasen toiveita toteuttaessaan, ole halunnut tällaista sovittelevaa mallia toteuttaa. Se olisi poistanut lapsiperheiden turvattomuutta ja olisi pitänyt kehityslinjan, päivähoidon pitkäjänteisen ohjelman, käynnissä.

Ed. Kuuskoski (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän on pakko nyt sopeuttaa hyvinvointiyhteiskuntaamme niihin uusin tarpeisiin, jotka 90-luvulla ovat esillä, ja myös talouden realiteetteihin. Mutta kysymyshän on valinnasta, niin kuin täällä on monta kertaa sanottu. Meillä on edelleen paljon voimavaroja, ja nyt on kysymys siitä, mitä me niillä voimavaroilla teemme, turvaammeko päivähoitotoiminnan vaihtoehtojen toteutumisen vai jotain muuta.

Tämän puheenvuoron varsinaisesti pyysin ed. Sirkka-Liisa Anttilan puheenvuoron johdosta, jossa hän esitti sellaisen tulkinnan, että toimiva, vaihtoehtoihin pohjautuva päivähoitomalli merkitsisi jollain tavalla vastuun siirtymistä vanhemmilta yhteiskunnalle. Kun olen ollut mukana tässä aika pitkään, haluan jyrkästi kiistää tällaisen tulkinnan. Kyllä vastuu lasten kasvatuksesta ja hyvinvoinnista on heidän omilla vanhemmillaan, mutta he tarvitsevat tukea ja apua, ja sitä yhteiskunta on minusta velvollinen myöskin päivähoidon ja varhaiskasvatuksen muodossa antamaan.

Myöskin näihin yhteisvastuun kysymyksiin liittyen meidän täytyy se muistaa, että sekin vastuu viime kädessä aina kiteytyy yksittäisten ihmisten vastuuseen, haluammeko yksittäisinä kansalaisina osallistua sen vastuun kantoon, ja se tietysti merkitsee sitä, että ollaan valmiit myöskin nämä järjestelmät rahoittamaan.

Ed. Saastamoisen tulkintaa kotityön arvosta en mitenkään ymmärtänyt. Minusta kotityö, hoito- ja hoivatyö, on erittäin arvokasta ja sen vuoksi on nyt turvattava se, että tälle työlle edes säilyy se arvo, jonka olemme pystyneet viime vuosina rakentamaan, eikä niin, että tätä työtä aliarvioidaan ja lähdetään tällaisesta pakkoratkaisusta, että ne ovat naiset, jotka palkattomasti nämä tehtävät yhteiskunnassa hoitavat.

Ed. Kasurinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansanedustaja Saastamoinen puheenvuorossaan totesi, että siirtää äitien kotiinjääntiä, kun me olemme siirtämässä tätä lakia. Tämä keskustelu on vähän samanlaista kuin että pakkolainakaan ei ole veronkorotus; on tullut tällainen akateeminen keskustelu.

Joka tapauksessa halusin puuttua puheenvuorossani myöskin kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttilan tulkintaan: ensisijainen vastuu lapsista on kodilla vanhemmilla. Näin varmasti on. Mutta kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttilalta unohtui se seikka, että kodeilla ja vanhemmilla on nykyisessä Suomessa hyvin erilaiset lähtökohdat vastata tästä velvoitteestaan kaikissa elämän vaiheissa. Haluan palauttaa mieliin esimerkiksi nuorten perheiden tilanteen, joilla on asumisvelat, joilla on opintovelat, perheen perustamiseen liittyvät velat. Jos heillä nyt vain tänä päivänä on työn mahdollisuutta, varmasti tällä hintatasolla, mitä Suomessa tällä hetkellä on, he tarvitsevat sen mahdollisuuden, että molemmat vanhemmat voivat olla työelämässä mukana.

Toinen näkemys, jonka haluan tuoda tähän keskusteluun, on juuri lastensuojelun tilanne, mikä tällä hetkellä tulee kaatumaan meidän syliimme, niin kotien kuin viranomaistenkin. Meillä sosiaaliset ongelmat ovat räjähdysmäisesti lisääntyneet nimenomaan suurena jatkuvan työttömyyden ja muiden sosiaalisten ongelmien takia. Tämän vuoksi meidän on huolehdittava siitä, että kodeilla on myöskin huonona päivänä tukenaan tahoja, jotka auttavat, auttavat yli vaikean ajan, niin että lapsista tulee yhteiskunnan täysivaltaisia jäseniä aikanaan, kun se aika koittaa.

Minusta tämä keskustelu on todella arvotonta, mitä täällä tänään on käyty.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hämmästynyt tätä liioittelua, mikä kuuluu sieltä vasemmalta laidalta, ei tosin ed. Kasurisen puheenvuorossa, minä yh-

dyn hänen näkemyksiinsä pitkälti. Minusta on turha liioitella ja hersytellä tällaisella asialla. Mehän emme poista päivähoitoa, kotihoidon tukea, vaan ainoastaan lisäystä siirretään vuodella. Viime kaudella meillä oli paremmat taloudelliset näkymät edessä. Me luulimme, että on varaa tähän. Ei ole nyt, meidän on pakko ottaa realiteetit käteen ja toimia sen mukaan. Tässä ei poisteta mitään, niin kuin jokainen tietää, vain laajennus siirretään. Sen lisäksi vielä osittainen kotihoidon tuki tulee pysyväisluontoiseksi.

Täällä on vedetty esiin ed. Puiston puheenvuorossa esimerkiksi, että rahaa annetaan enemmän eläimille tänä päivänä, kun oli maanviljelijöiden lomituspalvelurahasta kysymys. Täytyy oikein ihmetellä, miten todella ed. Puisto suhtautuu niin maanviljelijöihin kuin lapsiin ja eläimiin. Hän rinnastaa eläimet, lapset ja maanviljelijät. Minä ihmettelen tällaista ylilyöntiä.

Olen sitä mieltä, että lasten paikka olisi kotona ja vanhemmilla on ensisijainen vastuu lasten hoidosta. Olen sitä mieltä, että täytyy pitää valinnan vapaus eikä niin, että laajennetaan vain päivähoitopaikkoja mutta ei kotihoidon tukea. Molempien täytyy käydä käsi kädessä.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Harjalle: Kun samaistin lapset ja eläimet, niin se kuuluu näköjään tähän arvokeskusteluun, kun puhumme siitä, kenelle kuuluu vastuu tämänhetkisen laman pelureitten laskujen maksamisesta. Täällä on selkeästi tuotu esiin, että se kuuluu lapsille. Sen ovat tuoneet esiin ed. Sirkka-Liisa Anttila ja ed. Taina, ja ed. Ala-Harja kertoikin jo näkemyksensä, että on parempi, että lapsia kaikki hoitavat kotona. Toivottavasti kaikki olisivat niin hyvätuloisia, kaikilla olisi hyvätuloinen puoliso jne., että tämä olisi mahdollista. Toivoisin sitä.

Kun yhdistin nämä kaksi asiaa, kysymys on subjektiivisesta oikeudesta. Nyt poistetaan rahalla perustellen lapsilta subjektiivinen oikeus hoitoon, perheiltä, mutta maanviljelijöiltä ei poistettu lomitusoikeutta, tätä subjektiivista oikeutta, vaikka olemme taloudellisessa lamassa.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on aikaisemminkin puhuttu ja nyt taas ed. Puisto puhui siitä, että lapsilla pitää olla subjektiivinen oikeus saada päivähoitoa. Minun mielestäni se on vähän erikoinen tulkinta tästä asiasta. Minun mielestäni kysymys on siitä, että perheellä tulee olla subjektiivinen oikeus valita lapselle joko kotihoito tai päiväkotipaikka riippuen siitä, mikä on perheen tilanteelle paras ratkaisu. En minä voi nähdä, että olisi kyse lapsen subjektiivisesta oikeudesta päästä päivähoitoon. Mielestäni tämä tulkinta on kyllä vähän erikoinen.

Kysymyshän on siitä, että mahdollistetaan kunnallisin palveluin äidin tai isän työssäkäynti, tai jos se heidän perhetilanteeseensa sopii, mahdollistetaan lasten kotihoidon tuki. Niin kuin täällä on moneen kertaan todettu, tosiasiassa tässä ollaan siirtämässä lasten kotihoidontukiosuutta. Siitä syystä se ajatus, että tällä lailla oltaisiin ajamassa äidit kotiin, on oikeastaan ristiriitainen, koska tällä ollaan estämässä se mahdollisuus, että äiti voi jäädä kotiin lasten kotihoidon tuen varassa hoitamaan lapsia.

Toivoisin, että ymmärrettäisiin lain sisältö ja tunnustettaisiin se, että todellakin päivähoitovelvoite, joka kunnilla on, ei muutu tästä mihinkään. Päivähoito on erittäin tärkeä kunnallinen palvelu, jonka kehittämistä on ilman muuta näinä taloudellisesti vaikeinakin aikoina jatkettava jokaisessa kunnassa.

Ed. A l a - H a r j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puistolle aivan lyhyesti: Jos poistamme lomituspalvelut, silloin poistamme osan siitä palkasta, joka on sovittu maataloustuloratkaisussa. Emme me täällä poista muidenkaan tulonsaajien tulo-osuutta.

Olen sitä mieltä, että päivähoito on tärkeä osa lasten mahdollisuutta saada hoitoa silloin, kun vanhemmilla ei ole mahdollisuutta joko itse hoitaa lapsiaan tai palkata hoitajaa kotiin. Täytyy olla valinnan vara. Sen takia kannatan lämpimästi, että päivähoito pidetään nykyisellään eikä sitä supisteta — täällä on saanut sellaisen kuvan monista puheenvuoroista — mutta meillä ei ole nyt myöskään varaa sitä laajentaa.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Kuten tiistaisessa ensimmäisessä käsittelyssä, nyt hallituksen esityksen toisessa käsittelyssä esitystä on tyypillisesti käsitelty toisaalta taloudelliselta kannalta ja toisaalta periaatteelliselta kannalta.

Mielestäni esityksen taloudelliset vaikutukset ovat jääneet liian vähälle huomiolle. Nimittäin sillä, että kotihoidon tuen maksattamista myöhennettäisiin esityksen mukaisesti, on taloudellista merkitystä valtiolle ja kunnille. Mitä tulee päivähoitolain laajennuksen lykkäämiseen, tällä esityksellä ei juuri ole taloudellisia vaikutuksia, koska suurimmassa osassa kunnista, ihan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, on talou-

delliset valmiudet päivähoitolain laajennukseen aiemmin esitetyllä tavalla, niin että alle nelivuotiailla olisi ensi vuoden alusta alkaen subjektiivinen oikeus päivähoitoon. Se, että niissä kunnissa, joissa vielä tätä valmiutta ei ole, on kuitenkin mahdollisuus lievien normipurkujen myötä siihen, että paikkoja saadaan helposti lisää, helpottaa myös sitä, että on erittäin realistista toteuttaa nimenomaan päivähoito-oikeuden laajennus ensi vuoden alusta.

En toista kaikkia viime tiistaina esittämiäni perusteluja, mutta totean, että mielestäni juuri oikeutta päivähoitoon ei tulisi tässä tilanteessa lykätä, koska helposti, jos tämä oikeus lykätään, se lykätään myös noususuhdanteen aikana. Itse näen, että kompromissina sellainen mahdollisuus, että alle nelivuotiaille taattaisiin oikeus päivähoitoon, mutta kotihoidon tuen laajentaminen jäisi kuntiin eikä sitä valtiollisesti taattaisi, olisi taloudellisesti realistinen sekä lasten ja tasa-arvon kannalta parempi vaihtoehto kuin hallituksen esitys.

Minun on vaikea ymmärtää monien kokoomuslaisten näkemystä, jota voisin kutsua raamatullisesti salomonin tuomioksi, eli kun ei kerran ole varaa kotihoidon tuen laajentamiseen, ei sitten pidä päivähoito-oikeuttakaan laajentaa. Kuten olen jo todennut, taloudellisia perusteluita tälle näkemykselle ei ole. Kyse on pikemminkin siitä, että päivähoito-oikeuden laajennusta, sellaista hyvinvoinnin lisäystä perheille, ei haluta taata.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota vielä siihen, että koko lykkäyspaketti, jota sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt, on melko tuore keksintö. Vielä viime helmikuussa ministeri Viinanen oli vakuutellut hänen luokseen tulleille järjestöille, että päivähoitolakia ei tulla lykkäämään. Minua ihmetyttää, mitkä ovat ne tekijät, jotka ovat saaneet aikaan sen, että koko paketti lopulta halutaan lykätä. Tämä periaatteellinen puoli on mielestäni tärkeä, ja juuri siksi päivähoitolakia ei tulisi lykätä. Se on lasten etu, se on myös naisten etu. Olen tietoinen siitä, että kolme- ja neljävuotiaiden lasten vanhemmille ehdotukseni merkitsisi täyden hylkäämisen rinnalla valinnan vapauden kaventumista, mutta silti näen, että se on pienempi paha kuin koko päivähoidon subjektiivisen oikeuden laajennuksen lykkääminen.

Olen sitä mieltä, että mikäli esitykseni, jonka teen hallituksen esityksen kolmannen lakiehdotuksen pykäläkohtaisessa käsittelyssä, ei tule hyväksytyksi, silloin toinen ja kolmas lakiehdotus tulisi kokonaisuudessaan hylätä ja asia valmistella uudelleen.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttilan esitys on aika mielenkiintoinen, ja tekisi toisaalta mieli onkia esiin hallituksen linja kotihoidontukikysymykseen sen budjettiesityksen valossa, joka meille on annettu. Hallitus nimittäin esittää, että työttömyysturvaa vähentäisi lasten kotihoidon tuki, tai näin hallitus tulee esittämään, näin on sanottu, jolloin itse asiassa hallitus on jo ennen U. Anttilan esittämää asiaa katkaisemassa kotihoidon tuen ja päivähoidon välistä napanuoraa. Kun tätä aihetta käsiteltiin, väitettiin, että johtuisi ortodoksisuudesta se, että nämä kulkevat tässäkin esityksessä yhdessä. Selvät merkit ovat jo nyt näkyvissä, että kotihoidon tuen ja päivähoidon vaihtoehtoisuudesta, siitä että ne ovat pari, ollaan luopumassa. Pidän sitä valitettavana, koska historia asiassa on kuitenkin lähtenyt palvelun ja hoidon kannalta. Nyt, jos kotihoidon tuki muuttaa muotoaan niin, että sitä rinnastetaan pelkkään toimeentuloon ja raha-avustukseen, me puhumme kokonaan eri asiasta.

Arvoisa puhemies! Huolimatta hallituksen tekemistä virheistä linjauksessa en kuitenkaan katso aiheelliseksi tässä vaiheessa vielä kannattaa ed. U. Anttilan esitystä, vaikka pidän sitä hyvin mielenkiintoisena itse asiassa hallituksen jo avaaman tien kulkemisessa.

P u h e m i e s : Muistutan edustajia vastauspuheenvuorojen sisältövaatimuksista.

Ed. A n t v u o r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta ed. U. Anttila on aika oikeassa salomonin tuomio ideassaan. Minulle henkilökohtaisesti ainakin olisi ollut helpompi hyväksyä kotihoidon tuen siirtäminen kuin lasten päivähoitopaikkaoikeuden siirtyminen. Jos lähdetään vaikka siitä lähtökohdasta, mitkä ovat lapsen kasvuun liittyvät tarpeet, yli kolmivuotiaalla lapsella jo on sellainen sosiaalinen tarve, että voisi ajatella, että monta kertaa voisi olla ihan hyvä lapsen kannalta, että hänen päivähoitonsa järjestettäisiin päiväkodissa.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Antvuoren repliikki on rohkaiseva, ja toivonkin, että kokoomuksen eduskuntaryhmässä harkitaan ehdotustani vakavasti.

Ed. Hämäläinen: Herra puhemies! Päivähoidon romuttamiselle ja kotihoidon tuen supistamiselle ei ole taloudellisia perusteluita sen enempää kuntien taloudesta kuin valtiontaloudestakaan lähtien. Jo hallituksen esityksen kirjoittajat ovat nähneet tilanteen ja pyydelleet oikeastaan rivien välissä perusteluja kirjoittaessaan anteeksi sitä, että näin perusteeton esitys on jouduttu antamaan. Perusteluistahan ilmenee, että kuntien päivähoitotilanne on ollut hyvä. Kunnat ovat tunteneet vastuunsa hyvinvointipalvelujen järjestämisestä. Lähes kaikissa kunnissa on kyetty tarjoamaan lapsille päivähoitoa. Päivähoidon subjektiivinen oikeus olisi pystytty laajentamaan ilman minkäänlaisia taloudellisia rasitteita sen paremmin valtiolle kuin kunnillekaan.

Kun aikoinaan nyt käsittelyn kohteena olevasta lakiesityksestä käytiin pitkiä neuvotteluja ennen kuin se eduskuntaan saatiin, kunnalliset keskusjärjestöt asettuivat pontevasti vastustamaan subjektiivisten oikeuksien laajentamista. Sanoin silloin kunnallisille keskusjärjestöille, että jos tässä tilanteessa ja tänä päivänä säädettäisiin lasten oikeudesta kansakouluun, he tulisivat vastustamaan sitä kuntatalouden nimissä, ja he vastasivat, että kyllä.

Kysymys on yhteiskunnassa meneillään olevasta arvojen ja asenteiden muuttamisesta, vahvemman oikeudesta ja heikomman oikeuden unohtamisesta. Ei edes kuntatalouden kannalta eikä valtiontalouden kannalta kukaan ole pystynyt tähän mennessä selittämään, miten lamasta selvitään ja Suomi saadaan nousuun, jos lastentarhanopettajat lomautetaan, kotiutetaan, jätetään työttömiksi. Ei kuntien talous käänny nousuun eikä valtiontalous pelkästään menoja leikkaamalla. Ihmiset tulee pitää työssä. Puheet valtiontaloutta tervehdyttävistä vaikutuksista on syytä lopettaa tässä yhteydessä. Kunnilla on myös aina mahdollisuus tehdä valintoja. Voidaan valita golfkentän ja päiväkodin välillä, voidaan valita laskettelurinteen ja päiväkodin välillä ja lukemattomia muita valintoja voidaan tehdä.

On viitattu valtionosuuteen, on viitattu kuntien omaan valinnan vapauteen. Hyvä on. Kun valtionosuusjärjestelmää uudistettiin, sen sisälle kirjattiin kuitenkin laskentaperusteet, joiden mukaan valtionosuutta kuntien vapaasti päätettäväksi ohjataan myös eri väestöryhmien mukaan. Niissä laskentaperusteissa on laskettu, että jokaista pientä lasta kohti kunta saa valtionosuutta noin 7 000 markkaa mutta jokaista kansanedustajienkin ikäistä aikuista kohti vain noin 300—400 markkaa. Sillä on valtionosuuslain yhteydessä selkeästi pyritty osoittamaan kunnille, että ne yhteiskunnan verorahoista jaettujen valtionosuuksien vastikkeeksi myös järjestävät kuntalaisille heidän tarvitsemiaan palveluja siinä suhteessa kuin väestön ikärakenne edellyttää.

Hallituspuolueiden kansanedustajat ovat monessa yhteydessä käydyssä keskustelussa kertoneet mielensä asiasta, pyrkineet osoittamaan myötätuntoa lastenhoito-ongelmille, pyrkineet osoittamaan myötätuntoa perheiden valinnan mahdollisuuksille. He ottavat nyt täyden vastuun näistä puheistaan. He ottavat myös täyden vastuun siitä hallituksen suunnitelmasta, jolla on tarkoitus romuttaa koko lasten subjektiivinen oikeus päivähoitoon.

Tavoitteista on luovuttu. Se käy esille ja ilmi hallituksen päätöksistä, joita jo tähän mennessä on tehty. Hallitus on kirjaimellisesti selkeäsanaisesti ilmoittanut, että tarkoituksenakin on, että ei koskaan, ei missään suhdannetilanteessa eikä missään suhdannenousussa enää tulla laajentamaan lasten subjektiivista oikeutta.

Ne henkilöt, jotka aikoinaan vastustivat pienten lasten subjektiivista oikeutta päivähoitoon ja perheiden valinnan mahdollisuuksia kotihoidon ja päivähoidon välillä, sanoivat, että uudistus aloitetaan väärästä päästä, kun se aloitettiin myöntämällä oikeus ensiksi pienimmille lapsille. Uudistus saatiin läpi. Nyt samat henkilöt ovat jälleen sinnikkäästi vastustajien rintamassa, kun tätä oikeutta ollaan laajentamassa varttuneemmille lapsille.

Lasten oikeuden hoitoon ja hoivaan ja perheiden oikeuden valinnan mahdollisuuksiin pitää olla pysyvä, ja se tulee pitää pystyssä suhdannetilanteesta riippumatta. Lasta ei voida panna laman ajaksi säilöön eikä hyllylle odottamaan aikojen paranemista, jotta hänelle pystyttäisiin turvaamaan hoito ja hoiva, virikkeellinen kasvatus, esikoulu ja kaikki ne valmiudet, joita myös päivähoito koulua varten ja ihmisyyteen pienille lapsille antaa.

Kunnissa voidaan tehdä valintoja, ja perheillä on oikeus tehdä valintoja, mutta on kaksi aivan eri asiaa tehdä perheessä valinta hoitomuodosta, turvautua kotihoitoon tai käyttää päivähoitoa, kuin se hallituksen suosittelema ja nyt toteuttama yksioikoinen tie, joka perheen omasta tahdosta riippumatta on kotiuttamassa naiset työmarkkinoilta ja riistämässä lapsilta oikeuden päivähoitoon.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Päivähoitolakia ei olla romuttamassa eikä sitä päivähoitolain osuutta, joka koskee subjektiivisen oikeuden laajentamista. Ollaan siirtämässä vain yhden osan toteuttamista.

On totta, mitä ed. Hämäläinen sanoi, että hallituksen piirissä on sellaisia hankkeita ja haaveita, että se laki voitaisiin romuttaa, joka viime kaudella säädettiin. Olen itse sanonut julkisuudessa aikaisemminkin, että mielestäni se on eduskunnan päätösvallan halventamista, jos me parin kolmen vuoden päästä toteaisimme, että se laki, joka silloin säädettiin ja jonka ministeri Hämäläinen esitteli, nyt tässä vaiheessa todettaisiinkin tarpeettomaksi. En kannata missään tapauksessa lain romuttamista, mutta noin kymmenennen kerran totean, että taloudellinen tilanne vaatii päivähoitolain ensi vuonna toteutumaan aiotun osan siirtämistä elokuuhun vuonna 95. Mutta en todellakaan kannata sitä, että se päivähoitolaki, jonka me täysissä järjissämme säädimme viime kaudella, romutettaisiin.

Ed. R i m m i : Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen kiinnitti puheenvuorossaan huomiota paitsi lasten oikeuksiin ja siihen, minkälaisia vakavia seuraamuksia muutos aiheuttaa myös perheille, myös siihen kysymykseen, jota myös haluaisin erikoisesti tässä yhteydessä vielä korostaa: eli minkälainen merkitys on sillä, että koulutettua henkilöstöä joudutaan päiväkodeista laittamaan pois ja näin tehdään säästöjen nimessä. Sieltä tulee edelleen uusia työttömiä, jotka joutuvat toimeentulotuen piiriin, lisää toimeentulotuen saajia kunnille ja yhä vähemmän veronmaksajia.

Suurta huolta lakiesitys myöskin aiheuttaa nyt opiskelemassa oleville nuorille ihmisille, jotka ovat päivähoitoalalle opiskelemassa. Hallituksessa olisi myös pitänyt kiinnittää huomiota tähän.

Mitä tulee siihen, että lakia ollaan siirtämässä vuoden 95 elokuuhun, hallitus on monilla toimillaan tehnyt itsensä yhä vähemmän uskottavaksi, koska meillä on lukuisia esimerkkejä tämän hallituskauden ajalta siitä, kuinka lupauksia on toinen toisensa jälkeen rikottu.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Ed. Taina täällä nyt yrittää kovasti puolustella taloudellisiin syihin vedoten tätä lykkäystä ja yrittää antaa myös sen käsityksen, että kokoomus tulee jatkossa vuoden 95 jälkeen puolustamaan tätä lakia. Kuitenkaan en ole missään julkisuudessa nähnyt kokoomuksen virallista kantaa tästä asiasta. Olisi ollut tietysti hyvä, jos ed. Taina nyt täällä kymmenettä kertaa vakuuttaa tästä asiasta, että kokoomus olisi myös selvästi ryhmänä todennut tämän. Nimittäin tässä vaiheessa kukaan ei oikein voi uskoa ed. Tainan väittämiin. Ne saattavat olla ainoastaan ed. Tainan omia näkemyksiä, mutta siitä, miten kokoomus tulee käyttäytymään, meillä ei ole minkäänlaista tietoa. Meillä on ainoastaan se tieto, mikä on ollut Sailaksen paperissa. Meillä on se tieto, että tätä lakiesitystä ollaan kokonaan hylkäämässä, mihin myös ed. Eeva Kuuskoski viittasi ja mitä hän ilmoitti vastustavansa. Ei ole kokoomus sanonut, että se tulee joka olosuhteissa puolustamaan tätä edes tämän lykkäyksen jälkeen. Minä epäilen, niin kuin olen sanonut, että tullaan todellisuudessa torpedoimaan koko päivähoitojärjestelmä ja kotihoidontukijärjestelmä.

Ed. H a l o n e n : Herra puhemies! Uskon, että ed. Taina on tosissaan, että hän ei tätä hyväksy, ja siitähän hän on puhunut. Mutta ongelman muodostaa nimenomaan se, että jokaiseen isoon ryhmään mahtuu kyllä muutama oikeaoppinenkin — meidän kannaltamme — ilman, että se vaikuttaa siihen lopputulokseen, mikä eduskunnan enemmistön saamisen ehtona on. Tässä mielessä on täysin ymmärrettävää, että me täältä oppositiosta käsin katsomme ja osa hallituspuolueittenkin ihmisistä katsoo hyvin realistisesti ja pelolla sitä, että kaikki ne tekijät yhteenlaskettuna, millä hallitus on nyt säästänyt, ei näytä kovin myönteiseltä, ei naisten tasaarvon eikä lastenhoidon eikä vanhustenhoidon kannalta.

Viimeisin "ilahduttava" asia oli tietysti se, että tämä hallitus ehdottaa vanhempainlomasäännöksiä käännettäväksi takaperin siten, että ainoastaan pienempituloisen mukaan laskettaisiin päiväraha, ehdottamatta kuitenkaan, että esimerkiksi pankinjohtaja sydäninfarktin yhteydessä saisi vaimonsa sairauspäivärahan, vaan se koskee pelkästään lastenhoitoa. Kyllä tässä on ideologiaa takana, ed. Taina. Kunnioitan suuresti teidän rohkeuttanne tässä tilaisuudessa. Mutta minä uskon, arvoisa puhemies, että niitä tulee olemaan hyvin vähän, jotka ovat samanlaisia kuin ed. Taina. Itse asiassa ainoa uskoni on se, että vuosi 1995 tuo uuden eduskunnan, joka tapauksessa viimeistään silloin, ja ehkä se sitten on oppinut näistä läksyistä tämän Ahon hallituksen aikana.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Kokoomus edustaa kahta kantaa. Meneillään olevassa vaalimainonnassa kokoomus kertoo televisioruudussa, että kannattaa perustaa perhe ja kannattaa opiskella. Hallituksen teot todistavat toista. Kansalaisille jää valittavaksi, kumpaa uskoa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään.

6) Ehdotus laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 199
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 33

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 33. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu jatkuu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Siltä varalta, että pohjaesitys on tekemättä, vaikka muistelen sen kyllä jo tehneeni, varmuuden vuoksi ehdotan vielä uudestaan, että käsittelyn pohjaksi otetaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön jätetyn vastalauseen mukaiset kaksi lakiehdotusta. Vielä hieman haluaisin perustella ehdotusta.

Hammaslääkäriliitto on tuonut sosiaali- ja terveysvaliokunnalle oman kannanottonsa, jossa se toteaa, että sairauskuluvähennyksen poiston jälkeen aikuisväestön hammashuolto on suurin terveydenhuollon osa-alue, joka jää käytännössä kokonaan yhteiskunnan tuen ulkopuolelle. Kuitenkin mm. aivan viime aikoina julkistettujen tutkimusten valossa suun terveydellä ja eräillä merkittävillä yleissairauksilla on aikaisemmin arvioitua selvempi syy- ja seurausyhteys. Hammaslääkäriliittokin toteaa, mistä vasemmistoliitto on samaa mieltä, että on erittäin valitettavaa, että tilanne muodostuu huonoimmaksi sen väestönosan kohdalla, jonka taloudellinen asema on muutoinkin huono.

Hammaslääkäriliitto viittaa myös uuteen tutkimukseen, jonka mukaan hoitopalvelujen käytössä on huomattava ero eri sosiaaliluokkien välillä. Tämä ei ole vain senaikaista todellisuutta, jolloin kansanterveyslaki säädettiin. Sen perusteluhan nimenomaan oli se, että mitä vähemmän on tuloja, niin sen enemmän yleensä on sairauksia. Tämä tosiasia pitää paikkansa vielä vuonna 1992. Sen osoittaa Kansaneläkelaitoksen tänä vuonna julkaistu tutkimus.

Tilannetta ei suinkaan helpota se, että terveyskeskukset kuntatalouden vaikeuksien vuoksi pyrkivät koko ajan supistamaan palvelujaan. Niinpä nyt, kun hammashuollon piirissä ovat vuonna 56 ja sen jälkeen syntyneet, niin juuri näihin nämä palvelut kohdistetaan, mutta muiden ryhmien, erityisesti vanhusväestön, palveluja on jo nyt vähennetty. Hieman tätä tilannetta helpottaa se, että lokakuun alussa on tullut voimaan veteraaneja koskeva hammashuollon uudistus ja se koskettaa noin 250 000:ta henkilöä. Mutta meillä on noin 600 000 yli 65-vuotiasta henkilöä ja heistä monet ovat hyvinkin pienituloisia eläkeläisiä.

Juuri tänään jaettiin taas Kelan kuukausitilasto, josta kävi ilmi, että täyttä lisäosaa saa 158 000 henkilöä eli heillä ei ole muita tuloja kuin korkeintaan runsas 200 markkaa työeläketuloa.

Hammaslääkäriliiton ehdotus on sama, mikä oli vasemmistoliiton ja sosialidemokraattien ehdotus jo viime syksynä, kun asiaa käsiteltiin. Eli meidän vastalauseemme keskeinen sisältö on se, että hammashuoltoa nyt laajennettaisiin asteittain niin sairausvakuutuslain kuin myös kansanterveyslain piirissä ja nyt otettaisiin hammashuollon piiriin 65 vuotta täyttäneet kunnan asukkaat.

Espanjan parlamentin puhemiehen vierailu

Puhemies: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Espanjan parlamentin puhemies Felix Pons on seurueineen saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta lausun puhemies Ponsin tervetulleeksi eduskuntaan.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Olemme tänään täällä pitkään käsitelleet päivähoitoa ja päivähoitolain siirtämistä ja lupauksia siitä, että siirto on lyhytaikainen ja että asiaan palataan ja asia korjautuu.

Tämä nyt käsiteltävä laki on hyvä esimerkki näistä lupauksista. Lakia on jo kertaalleen siirretty, ja todellinen petoksen maku on tässä, kun

hallitus ei ole vetänyt tätä esitystä takaisin, koska lehdistöstä olemme jo lukeneet, että hallituksen öisissä päätöksissä on päätetty, että tätä lakia ei koskaan tulla saattamaan voimaan. Olisi ollut rehdimpää ja reilumpaa ilmoittaa, että tämä vedetään pois eikä sitä taloudellisista syistä koskaan toteuteta.

Tämä on hyvä esimerkki muiltakin osin hallituksen tempoilevasta sosiaali- ja terveyspolitiikasta. Kun tätä lakia tuotiin eduskunnalle, se tapahtui siinä yhteydessä, kun sairauskuluvähennykset oli poistettu, ja tämä oli sen työryhmän listalla muistaakseni kolmantena tai neljäntenä. Tämä oli ed. Louvon voimakkaasti läpi viemä esitys, jota myös silloin sosiaali- ja terveysministerinä ollut Eeva Kuuskoski puolsi voimakkaasti.

Silloin todisteltiin asioiden kohentumista siitä huolimatta, vaikka pitkäaikaissairaiden hoitokulut ovat nousseet, sairauskulujen omavastuuosuudet kasvaneet, lääkekorvausten osuudet heikentyneet. Viimeksi hallitus on esittänyt, että reseptiltä vapautetaan lääkkeitä, mikä kuulostaa kovasti hyvältä, niin että nyt saa itse puoskaroida ihan miten tahtoo. Se on säästötoimenpide, niin että sellaisia voiteita ja lääkkeitä, joita ihmiset jatkuvasti tarvitsevat, ei enää korvata. Nämä asiat ovat todella surkeita pitkäaikaissairaiden kohdalla.

Tämä hammashuolto iäkkäille sairaille olisi ainakin ollut tällä hetkellä kohtuullista, jotta he jotakin voisivat saada takaisin valtiolta sairauskulujensa korvikkeeksi. Tämä siirto on kuitenkin valiokunnan porvarienemmistöllä viety läpi, ja toivoisin, että täällä nyt valiokunnan varapuheenjohtaja ed. Taina, joka on paikalla, kertoisi, onko tämä siirto samanlainen kuin äsken käsitelty päivähoidon siirto vai ovatko julkisuudessa olleet tiedot vääriä. Kuka puhuu totta?

Haluan kannattaa ed. Stenius-Kaukosen esitystä vastalauseen ottamiseksi käsittelyn pohjaksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

7) Ehdotukset laeiksi oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n muuttamisesta ja asianajajista annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 56
Lakivaliokunnan mietintö n:o 7

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi kansainvälisistä kehitysluotoista annetun lain kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 10
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 46 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 126
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Kuten vastalauseessamme toteamme, valiokuntakäsittelyn aikana kävi selville, että sen paremmin hallituksella kuin kunnallisilla keskusjärjestöilläkään ei ole tässä vaiheessa täysin tarkkaa kuvaa kunnille jo päätettyjen lisärasitusten suuruudesta. Mutta kun kaikki eri lakien vaikutukset ottaa huomioon, niin

kuntien arvio on ainakin 4 miljardia markkaa. Tämän lakiesityksen osuus on muutama sata miljoonaa markkaa, kun valtionosuuksien loppueriä siirretään.

Tämä on uusi esitys. Tämä ei ollut käsittelyssä silloin, kun valtionosuusuudistus käsiteltiin eduskunnassa vasta kevätistuntokauden loppupuolella. Jo siinä vaiheessa siihen tehtiin kesken käsittelyn heikennyksiä, vähän vastaavanlaisia kuin tämä, joilla lisättiin useita satoja miljoonia markkoja kuntien kustannuksia. Mutta sekään ei hallitukselle ole riittänyt, ja tässä tulee vielä lisää.

Me emme hyväksy sitä, että valtio vain siirtää kustannuksia kuntien kannettavaksi. Monet kunnat, niin kuin edellisestä keskustelusta kävi ilmi, ovat hyvin suurissa vaikeuksissa. Kunta siirtää ne vaikeudet perheiden kannettaviksi, niin kuin tässäkin kävi ilmi. Lapsiperheet ovat sitten ne, jotka viime kädessä maksavat, vaikka tässä maassa varmasti vielä on ihmisiä, joilla olisi parempi kantokyky kuin lapsiperheillä.

Herra puhemies! Ehdotan, että tämä lakiehdotus vastalauseen mukaisesti hylättäisiin.

Ed. Muttilainen: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta merkitsee jälleen lisäkustannuksia kunnille. Kuten ed. Stenius-Kaukosen puheenvuorosta kävi ilmi, niin todellakin valiokuntakäsittelyn aikana kävi selväksi, että ei hallituksella eikä myöskään kuntien keskusjärjestöillä ole tässä vaiheessa täysin tarkkaa kuvaa kaikkien jo päätettyjen lisärasitusten suuruudesta kunnille. Käyttökustannusten valtionosuuden loppuerien maksatuksen jaksottaminen viidelle vuodelle lisää kuntien ja sitä kautta kuntalaisten vaikeuksia, joten kannatan tämän lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Kuten ed. Muttilainen toi esiin, tämä rasittaa suuresti kuntia, ja kun täällä eduskuntasalissa on tuotu esiin, että kuntien pitäisi harjoittaa pitkäjännitteistä, tarkkaa politiikkaa, niin tämä on hyvä osoitus siitä, miten yksipuolisilla päätöksillä kunnille siirretään rasitteita ja ne tulevat yllättäen. Kyllä kunnat ovat olettaneet saavansa jäljessä tulevat valtionosuutensa, jotka nyt siirretään eteenpäin. Tämä on juuri niitä päätöksiä, jotka tehdään eduskunnassa ja jotka aiheuttavat erilaisten kunnallisten palvelujen ja tukitoimien heikennystä kunnissa. Osoittaa todellista täkypolitiikkaa. Kannatan hylkäysesitystä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään.

10) Ehdotukset laeiksi kunnallisten luottamushenkilöiden eläkelain kumoamisesta ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 166
Toivomusaloite n:o 1332/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 31

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista, jotka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotukset laeiksi eräiden terveydenhuollon ammattien harjoittamista koskevien lakien muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 107
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 34

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus laiksi energia-avustuksista annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 153
Talousvaliokunnan mietintö n:o 30

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus laiksi Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 198
Talousvaliokunnan mietintö n:o 31

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotukset laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta sekä turvavarastolain, tuontipolttoaineiden velvoitevarastointilain ja varmuusvarastointimaksusta annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 105
Talousvaliokunnan mietintö n:o 32

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen kuluessa on esitettävä kaikki asiassa tehtävät ehdotukset. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Koska toisessa käsittelyssä päätetyt neljä lakiehdotusta muodostavat yhden kokonaisuuden ja kun ensimmäisestä lakiehdotuksesta on päätettävä perustuslain säätämisjärjestyksessä, ehdotan meneteltäväksi seuraavasti.

Ensin tehdään päätös siitä talousvaliokunnan ehdotuksesta, joka koskee ensimmäisen lakiehdotuksen julistamista kiireelliseksi. Jos talousvaliokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään mainitun lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos sitä vastoin ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on tehtävä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä.

Jos ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään, katsotaan toisessa käsittelyssä päätetyt kolme muuta lakiehdotusta niiden keskinäisen sidonnaisuuden vuoksi hyväksytyiksi. Jos taas ensimmäinen lakiehdotus hylätään, katsotaan muut lakiehdotukset niin ikään hylätyiksi. Mutta jos ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään jätettäväksi lepäämään yli vaalien, katsotaan samalla vastaava päätös tehdyksi muistakin lakiehdotuksista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Ensimmäinen lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Toinen, kolmas ja neljäs lakiehdotus katsotaan hyväksytyiksi.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotukset laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain, liikepankkilain sekä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 116
Talousvaliokunnan mietintö n:o 33

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ehdotus laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 138
Talousvaliokunnan mietintö n:o 34

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Ehdotus laiksi työllisyyslain 26 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 112
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Ehdotus laiksi rakennuslain 136 a §:n kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 159
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. K a u t t o : Herra puhemies! Kuten vastalauseen perusteluissa tulee esille, tämä jälleen muuttaa kustannusten jakoa valtion ja kuntien kesken. Lisäksi sillä on erittäin paljon sekä liikenneturvallisuuteen että ympäristötekijöihin ja myös työllisyyteen liittyviä kielteisiä vaikutuksia.

Ehdotan lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ed. M y l l e r : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kauton tekemää ehdotusta.

En voi olla vielä toteamatta mm. sitä seikkaa, että kysymys on suhteellisen pienistä rahamääristä, mutta työllistävistä kohteista. Erityisesti kysymys on liikenneturvallisuudesta. Näillä rahoilla, jotka nyt kunnilta otetaan pois, on rakennettu nimenomaan kevyen liikenteen väyliä ja alikulkusiltoja sellaisiin kohteisiin, jotka ovat osoittautuneet erittäin vaarallisiksi.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Jo tämän lain lähetekeskustelussa kiinnitin huomiota siihen, että lain hyväksyminen tarkoittaa valtion ja kuntien kustannusjaon muutosta kuntien tappioksi. Tämän muuten hallitus itsekin esityksessään toteaa.

Ehkä tässä samalla saan mainita ministeri Salolaiselle, kun hän eilen television suuressa vaalikeskustelussa esitti sellaisen käsityksen, ettei kuntien asemaa olla heikentämässä, että tässä on nyt yksi todistus juuri siitä. Olen tyytyväinen, että valiokunnassa on löytynyt monta nimeä sen ehdotuksen taakse, jonka ed. Tarja Kautto äsken teki. Kannatan myös hylkäyssehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

19) Hallituksen esitys n:o 219 vuoden 1992 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Hämäläinen: Herra puhemies! Tämänpäiväinen edellä käyty keskustelu osoittaa, että Ahon hallitus on kuin neutronipommi, se vie etuudet kansalaisilta, se vie palvelut kansalaisilta, rakennukset jäävät jäljelle mutta laman kynsissä nekin vaihtavat omistajaa.

Kolmannen lisämenoarvion perusteluissa hallitus sanoo: "Investointien elpymisestä ei ole nähtävissä toistaiseksi mitään merkkejä. Kotimaiseen kysyntään nojaavat toimialat ovat yhä lamassa."

Hallitus itse todistaa ja vasta nyt tunnustaa, että ne uhkakuvat, joista me sosialidemokraatit varoittelimme jo vuosi sitten ja erityisesti tämän vuoden alussa, ovat nyt toteutumassa. Nyt hallitus puhuu täysin toista kieltä kuin vielä pari kuukautta sitten varsinaisessa budjetissa. Silloinhan hallitus lupaili investointien käynnistymistä ja jopa yli 2 prosentin kasvua ensi vuodelle.

Kun hallitus toteaa, että kotimaiseen kysyntään nojaavat alat ovat lamassa, se samalla todistaa toteuttamansa raippaverolinjan tuloksia. Alkuvuoden rajuilla verojen korotuksilla on viety tuhansia suomalaisia yrityksiä konkurssiin ja viedään edelleen. Nyt hallitus kokoaa satoa jääräpäisestä verojenkiristyspolitiikastaan, mutta ymmärtämättä politiikkansa seurauksia jatkaa sitä määrätietoisesti, jääräpäisesti uusilla korotuksilla ja kiristyksillä edelleenkin.

Käsittelyssä olevan lisäbudjetin perusteluissa hallitus edelleen toteaa: "Pyrkimys talouden kasvun voimistamiseen julkisen sektorin velkaa lisäämällä ei sovellu työllisyyttä kestävästi parantavaan talouspoliittiseen linjaan". Tämä oli suora sitaatti hallitukselta. Suomennettuna se tarkoittanee, että lisävelalla ei saa lisätä työllisyyttä. No, mitä hallitus sitten tekee? Hallitus lisää valtion velkaa yli 9 miljardilla markalla. Yksinomaan tämä lisämenoarvio, joka on tälle vuodelle jo kolmas, lisää valtion velkaa yli 9 miljardilla markalla. Hallitus lisää valtion velkaa lähes saman verran kuin on esimerkiksi liikenneministeriön pääluokan kaikki menot. Hallitus velkaannuttaa pian 2 miljardin viikkovauhtia, mutta varoo elvyttämästä viimeiseen saakka. Pahinta on, että hallitus velkaannuttaa, mutta ei kuitenkaan lisää työllisyyttä ja talouden kasvua.

Ne koulutus- ja työvoimatemput, jotka hallitus on kiireellä kyhännyt kokoon, ovat pelkkää kosmetiikkaa, sillä hallitus haluaa kirkastaa julkista kuvaansa ennen kunnallisvaaleja. Koulutus- ja työllistämistemput ovat kosmetiikkaa myös siinä mielessä, että aiemmilla budjeteilla koulutuspaikkoja on rajusti leikattu ja näillä lisäyksillä ei vieläkään päästä siihen tasoon, josta hallitus leikkaukset aloitti. Mutta mikä pahinta hallituksen kannalta, näitäkään kosmeettisia temppuja hallitus ei saanut kokoon ilman uutta korkeapalkkaista virkamiestä. Tarvittiin uusi virkamies hallitukselle viemään vähäisetkin työllistämistoimet läpi.

Pahinta on kuitenkin se epäoikeudenmukaisuus, jonka hallitus ns. koulutus- ja työllistämislinjassaan on toteuttanut. Se maksattaa koulutuksen ja työllistämisen työttömillä. Hallitukselta puuttuu kyky katsoa omien toimenpiteidensä seurauksia yksilön kannalta. Ensi talvena suuri joukko pitkäaikaistyöttömiä putoaa hallituksen toimenpiteiden johdosta peruspäivärahan varaan, eikä ole sanottu, että yksikään heistä tulee niiden työllistämis- ja koulutustoimien kohteeksi, joita hallitus lupaa.

Hallitus toteaa, että valtiontalouden mittava alijäämä pitää edelleen osaltaan korkotasoa korkealla. Kyllä näin on, ja siitä lienee laaja yksimielisyys. Mutta miksi hallitus on vitkutellut alijäämän poistamisessa? Hallituksella on kaiken aikaa ollut välineet käytössään, eikä säästötalkoisiin tähänkään mennessä olisi oppositiota tarvittu.

Toinen asia on sitten myöskin se, että pelkillä menonleikkauksilla tasapainoa valtiontalouteen ei saada eikä korkotasoa saada alennettua. Hallitus on tähän mennessä leikannut, kiristänyt ja leikannut ja uudelleen kiristänyt ja leikannut. Korkotaso on pysynyt korkealla, eikä tasapainoa tunnu löytyvän, sen sijaan että hallitus olisi kerrankaan katsonut mahdollisuuksia tulojensa lisäämiseen työllistämisen kautta.

Nyt hallitus pyrkii ottamaan kunnian viime päivinä olleesta koron alentamisesta ja uskottelee kansalaisille, että hallituksen toimien johdosta korot ovat nyt kahtena päivänä olleet laskusuunnassa. Hallitukselle ei tästä kunniaa kuulu. Suomen Pankki on asettunut hallituksen takuumieheksi ja hallituksen vaaliveturiksi ja laskenut huutokauppakorkoa. Huutokauppakorko oli keskiviikkona 14,43, torstaina 13,35 ja perjantaina 12,75. Tässä on keskeinen syy koronalennukseen, josta hallitus pyrkii nyt ottaman omalle tililleen kunnian. Tässä on kollegojen kesken jo ehditty pohtia, pitäisikö kunnallisvaalit Suomessa pitää ei kerran neljässä vuodessa vaan Ahon hallituksen aikana kerran viikossa, jotta korkotasoa voitaisiin pitää alhaalla.

Sen sijaan, että hallitus olisi pistänyt valtiontaloutta tasapainoon, hallitus on koko viimeisen kuukauden näytellyt neuvottelevansa milloin kenenkin kanssa. Neuvottelukutsuja on tullut ja mennyt, samoin erilaisia asiantuntijaselvityksiä. Mutta mikä on koko juoksutuksen tulos? Ei mikään. Paljon tv-kuvia, paljon puhetta ilman tekoja. Tai ehkä jotakin sentään. Hallitus on onnistunut hämärtämään tehokkaasti hallituksen ja opposition rooleja, ja hallituksen suurin saavutus on tietysti vihreiden juoksuttaminen ansaan. Liberaalien Ukkolahan on kuulunut hallituksen vankkoihin tukipilareihin koko edustajakautensa. Vihreiden tiliin pantakoon se, että he uskoivat saavuttavansa jotakin pääministerin neljännen erityisavustajan johtamissa neuvotteluissa.

Kolmas lisämenoarvio osoittaa jälleen kerran sen, ettei hallituksella ole ollut mitään kokonaisnäkemystä talouden kuntoon saattamisesta. Lisäbudjetti on kokoelma erilaisia pikku temppuja, joilla ehkä hidastetaan syöksymistä kuiluun, mutta ei käännetä kurssia ylöspäin. Hallitus on aivan selvästi varonut kirjaamasta ikäviä asioita lisäbudjettiin kunnallisvaalien pelossa. Tästä on osoituksena mm. aktiivisten säästötoimien puuttuminen.

Lisäbudjetti oli sitten kuitenkin alkuverryttelyä jatkuvalämmitteiselle budjettiriihelle, sen kolmannelle vaiheelle, joka toi hallituksen päätöksiä esille ennen vaaleja, mutta nekin vain pakon edessä. Ilmeisesti hallitus oli peloissaan eilen julkistetuista pankkien välitaseista ja siinä kriisissä ja paniikkitilassa joutui jälleen kerran peloissaan tekemään hätäratkaisuja. Kansa ja Suomen talous tulevat näistäkin ratkaisuista kärsimään.

Me sosialidemokraatit olemme olleet valmiita laajempaan yhteistyöhön Suomen talouden pelastamiseksi. Olemme tehneet useita yhteistyötarjouksia. Olemme jopa kattaneet pöytääkin useaan kertaan hallitukselle. Meillä on ollut selkeät toimintalinjat talouden kurssin kääntämiseksi. Nyt todella tarvittaisiin ennenkoeteltua konsensushenkeä ja sen varaan rakennettuja koulutus-, työllistämis- ja säästötoimia useammalle vuodelle. Konsensushenkeä tarvittaisiin siinä mitassa kuin on joskus aikanaan Suomen jälleenrakentamiseksi tarvittu. On laskettu, että hallitus maksaa tällä hetkellä veloistaan korkoja ulkomaille saman verran kuin Suomen kansa aikanaan joutui käyttämään sotakorvauksiin varoja.

Esittämämme konstit talouden tilanteen parantamiseksi eivät ole mitään uusia, mutta ei tähän tilanteeseen paljon uusia konsteja tarvitakaan. Historiasta voidaan ottaa hyvin paljon mallia. Historia osoittaa, että hallitus on parhaillaan ajamassa kansalaisia ja tätä kansantaloutta samanlaiseen deflaatioon kuin 30-luvulla: pakkohuutokauppojen vasarat paukkuvat nyt jo.

Paljolti riittäisi, herra puhemies, jos edes vanhoja konsteja, elvytyskonsteja, osattaisiin käyttää ja soveltaa onnistuneesti.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta ed. Hämäläinen halveksii turhaan hallituksen päätöksiä kolmen vuoden säästöistä. Korkoja ei alenneta millään poppakonsteilla, niin kuin on aikaisemmin nähty. On aina uskottu, että kun tehdään joitakin pieniä päätöksiä, niin korot alenevat. Nyt ne ovat kuitenkin alentuneet paljon enemmän kuin huutokauppakorot. Viimeinen tieto on, että korot ovat 12,5 prosenttia. Ne ovat ihan toisella tasolla. Kyllä minusta aletaan vähitellen uskoa, että Suomi selviää lamasta. Korkojen lasku on ihan ratkaiseva apu yritysten toimintakyvylle. Tietenkin myös yksityisten lainojen korko putoaa, kun päästään lähemmäs eurooppalaista tasoa. Tästä 12,5 prosentista ei enää kovin paljon alaspäin voi mennä, niin kauan kuin Euroopassa muuallakin korkotaso on lähellä sitä.

Minusta viimeiset hallituksen päätökset, jotka on tehty juuri ennen kunnallisvaaleja vielä kaiken lisäksi, osoittavat, että hallituksella on rohkeutta tehdä vaikeita päätöksiä, päinvastoin kuin sosialidemokraateilla, jotka ovat selvästi ilmoittaneet, että ennen vaaleja ei voida ollenkaan asioista keskustella, vaan vasta vaalien jälkeen voidaan kansalle paljastaa totuus, että sosialidemokraattienkin ohjelma olisi ilmeisesti hyvin samanlainen kuin hallituksen hyväksymä. Minusta, jos nyt päästään yhteisymmärrykseen ja myös työmarkkinat saadaan mukaan, me alamme pikkuhiljaa nousta lamasta.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen korkotaso on edelleen tappavan korkea. Meillä reaalikorko on eurooppalaisessakin mittapuissa tavattoman korkea. Se, minkä korot ovat tulleet alas, on nimenomaan ollut seurausta Suomen Pankin huutokauppakoron laskemisesta. Suomen Pankki siis tällä hetkellä tukee koron alentamista.

Mutta jos hallitus ottaa tästä kunnian tililleen, hallituspuolueiden kansanedustajien pitäisi nyt hallitukselta kysyä, miksi ihmeessä hallitus ei tehnyt säästöpäätöksiä aiemmin, jos sillä kerran

olisi ollut avaimet käsissään koron alentamiseksi. Tällä välillä hallituksen vitkuttelun johdosta tuhansia suomalaisia yrityksiä on kaatunut ja mittaamatonta ahdistusta aiheutettu yksittäisille perheille, kansantaloudelle ja kaikille.

Ed. Rönnholm (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Aivan samalla tavalla kuin ed. Hämäläinen haluan todeta, että nämä mahdollisuudet ovat olleet hallituksen käytössä jo pitkään. Hallituksen toiminnassa on ollut vain ongelmallista se, että se on ollut täydellisesti keskustavetoista ja kokoomus on ollut koko ajan juoksupoikana hallituksessa; ja tulokset näkyvät. Kaupunkilaiset tulevat menettämään verouudistusten yhteydessä huomattavia verotuloja maaseudun hyväksi, ja kokoomus on ollut näissä kaikissa päätöksissä mukana. Ei ole ihme, että yleisesti naureskellen puhutaan, kun hallituksen ministereitä arvioidaan. Puheenjohtaja Salolaista ja puheenjohtaja Kankaanniemeä vertaillen todetaan, että heidän eronsa on vain siinä, että ministeri Kankaanniemi uskaltaa pistää arvovaltansa peliin. Tämä kuvaa mielestäni hyvin kokoomuksen otetta tämänhetkisessä hallituksessa.

En voi käsittää, millä tavalla kokoomus voi selviytyä kunnallisvaaleissa, joissa tiedetään kuntien juuri hallituksen toimien johdosta menettävän niin paljon ja joissa nimenomaan kaikkien tiedossa on se, että toinen hallituspuolue, keskustapuolue, ei ole omien kannattajiensa eduista antanut tuumaakaan periksi. Emme tunne varmaankaan kukaan tässä maassa yhtään työtöntä maanviljelijää emmekä tässä maassa ainakaan, jos he eivät satu työtä tekemään, sellaista, jolla ei olisi merkittäviä tuloja. Näin ollen oikeudenmukaisuus on hallituksen toimissa erityisesti unohtunut.

Ed. Vähänäkki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihmettelen ed. Tiurin esittämää arvostelua meidän neuvotteluhaluttomuudestamme. Olemme selvin sanoin moneen otteeseen todenneet, että sosialidemokraatit tulevat neuvottelemaan ainoastaan puhtaalta pöydältä ja muodostamaan aikanaan hallitusta tämän hallituksen savuaville raunioille.

Sen sijaan meille kansanedustajille ja koko kansalle oli ihmeellistä, että eräät merkityksettömät pikkuryhmät ovat lähteneet neuvotteluihin. Yllätys oli nimenomaan vihreiden hallituskipeys ja sen eri ilmenemismuodot, yllätys sen takia, että vihreät ovat tähän asti esittäneet hyvinkin poikkeavia talouspoliittisia näkemyksiä hallitukseen nähden ja sanoneet työskentelevänsä heikompiosaisten puolesta ja haluavat turvata peruspalvelut. Tämä neuvotteluhalukkuus ja hallituskipeys kyllä osoittavat toista. Vaikka vihreillä on kova kaipuu ja kaiho tulla Ahon hallitukseen näitten salkkujen myöhäisjakeluun, niin myönteistä on kuitenkin se, että kansalaiset kuulivat ja näkivät tämän ennen vaaleja. Se panee monet miettimään, mikä on vihreiden todellinen tarkoitusperä, ja panee heidät empimään vihreitä äänestäessään, haluavatko vihreät valtuustossa todellakin pysyttää kansalaisten peruspalvelut. Varmasti monen kotikunnan parasta tarkoittavat ihmiset miettivät, miten nämä pienryhmät oikein tulevat toimimaan, jos heille valtuustopaikkoja tai muita toimielinpaikkoja peruskunnissa tulee.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vasta tietääkseni syyskuun alusta alkaen hallituksella on ollut mahdollisuus viedä eduskunnassa läpi esityksiä yksinkertaisella enemmistöllä niin, että sitä ennen ei voitu tällaisia säästöpäätöksiä tehdäkään, koska vielä kesällä sosialidemokraatit halusivat lainaelvytystä ja sillä konstilla me olisimme todella liisterissä. Jos taas Suomen Pankki olisi ryhtynyt näitä huutokauppakorkoja laskemaan ilman, että mitään muuta olisi tehty, niin seurauksena olisi tietenkin ollut ehkä korkojen lievä lasku, mutta markan arvon huomattava putoaminen, niin että sitäkään ei voitu tehdä. Minusta nyt on viimeinkin valoa tunnelin päässä eikä sitä valoa kannata enää kieltää.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Tulin saliin vastatakseni ed. Vähänäkin arvioihin siitä, miten halukkaita vihreät ovat hallitukseen. Ei hallitukseen menosta ole keskusteltu viime aikoina vihreiden ja hallituspuolueiden välillä laisinkaan, vaan on kysytty ainoastaan niistä toimenpiteistä, millä voitaisiin maan taloutta tervehdyttää. Vihreät ovat osallistuneet sellaisiin keskusteluihin sen jälkeen, kun hallituspuolueiden taholta esitettiin lista niistä kohdista, joista halutaan keskustella. Nähdäkseni siinä ei ole minkäänlaisia merkkejäkään siitä, että vihreät olisivat halukkaita hallitukseen. Päinvastoin on ehdottomasti kielletty tällaisten arvelujenkin oikeutus. Siitä syystä äskeinen ed. Vähänäkin vihjailu oli melko asiatonta.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Budjetin perusteluissa todetaan, että työt-

tömyyttä voidaan alentaa tuntuvasti vain tuotannon kasvulla. Jotta tuotanto pääsee kasvuun, on korkojen aleneminen ensimmäinen ehto. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän taholta tätä asiaa on kyllä toistettu toistamasta päästyä. Se, että korko on nyt iltapäivällä 12,5 prosenttia, ei vielä muuta meidän korko-ongelmaamme, kun reaalikorko on edelleen lähempänä 10:tä prosenttia, puhumattakaan siitä, mitä ihmiset edelleen lainaa pankista hakiessaan joutuvat maksamaan, kun pankki laittaa marginaalin päälle. Korkotaso, käyttääkseni ed. Seppäsen sanoja, on edelleen tappavan korkea. Koron alas saaminen on keskeinen, kun puhutaan, miten työttömyyttä voidaan pienentää.

Hallitus toteaa, että aktiivisin työllisyys- ja koulutustoimenpitein voidaan työttömyyden huippua jonkin verran leikata. Edelleen tämä lisätalousarvio sisältää hallituksen 1.10.92 hyväksymän lyhyen ja keskipitkän aikavälin työllisyys- ja teollisuuspoliittisen ohjelman. Tässä siis aloitetaan näiden toimenpiteiden toteuttaminen.

Jos katsotaan, paljonko täällä pannaan varoja työttömyyden hoitoon, niin summa on tietysti komea 2,9 miljardia. Tästä kuitenkin 2,66 miljardia on työttömyyspäivärahamenojen vaatimia lisämäärärahoja. Velvoitemäärärahoihin tulee 100 miljoonaa ja aikuisopintorahaan 114 miljoonaa. Lisäksi ovat pk-yritysten tuet ja muut. Mutta kun hallitus sanoo, että työttömyyden hoidon menoihin käytetään lähes 3 miljardia, niin on syytä muistuttaa siitä, että kysymys on työttömyyspäivärahoista. Näistä 1,5 miljardia menee perusturvaan, joka rahoitetaan kokonaan valtion budjetista, ja 1,16 miljardia ansioturvaan, josta valtion rahoitusosuus on 47,5 prosenttia.

Näin ollen tänä vuonna kokonaisuudessaan työttömyysturvan ansiopäivärahoihin kuluu noin 11 miljardia markkaa ja peruspäivärahoihin yli 4 miljardia markkaa eli yhteensä 15 miljardia markkaa. Suoraan vielä työttömille maksettavaa toimeentuloturvaa on toimeentulotuesta valtaosa, ja näitä varoja arvioidaan tänä vuonna kunnissa kuluvan yli 2 miljardia markkaa. Toimeentulotukea tarvitaan nimenomaan työttömyysturvan riittämättömyyden, tarveharkinnan ja erilaisten karenssien vuoksi.

Ensi vuonna hallitus aikoo rahoittaa Relanderin ja Sailaksen paperien esitykset siten, että lisäkustannukset pääasiassa maksatetaan työttömillä itsellään. Eilen saatiin lisätäsmennystä siitä, mitä tuleman pitää, millä tavalla työttömyysturvaa leikataan. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksy hallituksen lisäbudjettiesityksessä ja viimeisessä säästöpaketissa esittämiä työttömyysturvan leikkauksia.

Tässä yhteydessä haluaisin tuoda esille sen säästötavan ja sen nuorten työllistämistavan, jonka ovat 40 kansanedustajaa esittäneet lakialoitteessaan, joka on myöskin päiväjärjestyksen listalla. Koska se käsittelee nimenomaan tätä samaa asiaa, voinen sen tässä yhteydessä tuoda esille. Sekään ei ole mikään työttömyyden ratkaisuesitys, mutta niin kuin hallitus sanoo, voidaan työttömyyden huippua hallituksen uskon mukaan hallituksen toimenpiteillä jonkin verran leikata. Myöskin meidän esityksellämme työttömyyden huippua voidaan leikata eikä pelkästään vain nimellisesti, vaan jos todella nämä toimenpiteet toteutetaan, avointa työttömyyttä voidaan huomattavasti pienentää.

Tällä hetkellä meillä on yli 30 000 55—64-vuotiasta työtöntä. Heistä osa on jo 60 vuotta täyttäneitä, joten he tulevat pääsemään työttömyyseläkkeen piiriin, kun 200 työttömyyspäivän ehto täyttyy. Mutta huomattava osa näistä odottaa sitä, että he täyttäisivät 60 vuotta ja sitten vielä työttömyyseläke olisi voimassa. Tässä lakialoitteessa on esitetty laskelma siitä, mitä maksaa työttömyyspäiväraha ja mitä maksaa eläke.

Viittaan vielä ensin siihen, että tämän aloitteen jätimme ministeri Kanervalle, joka on ollut kiinnostunut sen asian selvittämisestä, onko todella halvempaa päästää vanhemmasta päästä ihmisiä eläkkeelle ja saada sitä kautta nuorille edes jonkin verran töitä ja onko halvempaa päästää 55 vuotta täyttäneet eläkkeelle kuin pitää heidät työttömänä. Kun hän ei päässyt tilaisuuteen, jossa meillä oli tarkoitus tästä keskiviikkoaamuna keskustella, niin hänen avustajansa toi kuitenkin paperin. Elän toivossa, että tämä ei ole ministeri Kanervan näkemys asiaan, koska tässä varsin löysin perustein esitetään, että työttömyysturva on eläkettä pienempi, ja väitetään, että tältäkin osin kustannukset ovat nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kevyemmät. Tähän hän ei esitä minkäänlaisia laskelmia, mutta kun itse olen näitä laskenut ja hyvin paljon myöskin ihan käytännön esimerkkitapauksia seurannut, ei tämä nyt mitään niin korkeata matematiikkaa ole, ettei ihan ynnä-, jako-, kerto- ja vähennyslaskulla saisi selville, miten nämä menevät.

Työttömyyspäivärahan keskiarvo on 4 765 markkaa. Työttömyyseläke on jonkin verran pienempi kuin yksilöllinen varhaiseläke, vaikka niissä periaatteessa on sama määräytymisperuste. Eläkkeen määrä riippuu vielä siitä, onko

yksinäinen eläkkeensaaja vai onko puoliso myöskin eläkkeellä. Eläkeläispuolisot saavat noin 300 markkaa pienempää eläkettä silloin, kun he ovat lisäosa-alueella. Tämä sama pienentyminen näkyy myöskin nettoeläkkeessä, elikkä nettoeläke eläkeläispuolisoilla on noin 300 markkaa pienempi. Jos verrataan taulukkoa, joka aloitteen etusivulla on, huomaa, että nettoeläkkeet ovat, kun on myöskin verrattu keskimääräistä eläkettä, jonkin verran pienempiä. Kun on eläkeläispuolisoista kysymys, ne ovat reilu 300 markkaa kuukaudessa pienempiä. Eläkeläispuolisoita eläkeläisistä on lähes puolet.

Tämä keskiarvoesimerkki, vaikka ei ole tarkka, riittää osoittamaan suuntaa, mikä tässä on. Elikkä väitän, ja se ei ole edes mikään väite, joka perustuu arvioon, vaan nimenomaan voidaan nähdä, että työttömyysturva bruttotasolla on varmasti suurempi kuin nämä eläkkeet. Kun päästään nettotasoon, ero ei ole niin suuri, koska eläkkeistä monet ovat niin pieniä, että nämä henkilöt ovat eläketulovähennyksen piirissä ja eläketulovähennys keventää verotusta, siis eläketulovähennyksen piirissä olevat eläketulot ovat työttömyysturvaa kevyemmin verotettuja. On syytä tietysti myöskin katsoa nettomenoja. Mutta kun budjetti kirjoitetaan bruttomenojen osalta, niin kyllä tässä selvää säästöä on saatavissa jo tätä kautta.

Mutta tärkeämpi meidän esityksessämme on luopumiseläkemahdollisuus, elikkä 55 vuotta täyttänyt voi jäädä eläkkeelle, jos työnantaja ottaa hänen tilalleen työttömänä työnhakijana olevan henkilön. Kun vertaamme sitä, mitä nuoren ja erityisesti nuoren lapsiperheen vanhemman työttömyys maksaa yhteiskunnalle, se maksaa aivan varmasti, jos kaikki ne tekijät lasketaan, mitkä siihen vaikuttavat, paljon enemmän. Jos me laskemme kaikki ne terveydenhuollon lisämenot, mielenterveyden häiriöiden aiheuttamat lisämenot, mitä tästä seuraa, niin ikävä kyllä kustannukset ovat aika suuret. Työministeriö on laskenut, että 68 000 markkaa keskimäärin maksaa yksi työtön. Kun vertaa tätä eläkettä, se on jo paljon pienempi.

On syytä muistaa myöskin se, että 55 vuotta täyttäneiden henkilöiden palkassa ovat kaikki ikälisät, jos he ovat julkisella sektorilla, usein mukana. Myöskin yksityisellä sektorilla vanhempien työntekijöiden palkat ovat huomattavasti suuremmat kuin nuorten. Tätä kautta myöskin palkkamenoissa saadaan säästöä.

Tänä päivänä sain STK:n asiamiehen Pekka Piispasen vastineen aloitteeseen. Hän kahdeksalla kohdalla tyrmää koko esityksen. Nämä kaikki esitykset ovat niitä tyypillisiä väitteitä, mitä työnantajapuoli toitottaa ja mitä eläkepuolella toitotetaan koko ajan, ei tässä ole mitään uutta. Mutta näistä kaikista voidaan mielestäni yksityiskohtaisesti osoittaa, että jos me tarkastelemme yhteiskunnan ja sosiaaliturvamenojen kokonaisuuden kannalta tilannetta — niin kuin mielestäni pitää tarkastella eikä vain eläkemenojen kannalta, niin kuin eläkepuolen ihmiset ymmärrettävistä syistä tekevät — niin on halvempaa se, että vanhemmasta päästä päästetään ihmisiä eläkkeelle, jotta nuoremmat saavat edes ne työpaikat, mitä on nyt saatavissa.

Toivon, että tätä keskustelua jatketaan. Mielestäni ministeri Kanervan asenne asiaan on ollut hyvin asiallinen, ja hän on valmis tästä keskustelemaan. Olin erityisen ilahtunut siitä, että valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Kalevi Mattila on ottanut yhteyttä ja halunnut asiasta tarkempaa selvitystä. Jos halutaan yksityiskohtaisia markkamääriä, se vaatii tietysti sellaista laskentakoneistoa, mitä yksityisen kansanedustajan käytössä ei ole. Valitettavasti on todettava, että niillä tahoilla, missä nämä olisivat käytössä, niin tuntuu siltä, että ihan tarkoituksella kuvitellaan, että kansanedustaja on niin yksinkertainen, ettei hän ymmärrä näitä, ja tuodaan sellaisia laskelmia, joista voidaan helposti osoittaa, että niissä ei ole kaikkia näkökohtia otettu huomioon.

Toivon, että myös eduskunnassa tätä keskustelua jatketaan. Niin kuin sanoin, ei tämä ole mikään työttömyyden ratkaisuesitys, mutta aivan varmasti tällä avointa työttömyyttä voidaan huomattavasti pienentää ja halventaa yhteiskunnan kustannuksia ja, mikä tärkeintä, luoda nuorille mahdollisuus saada työpaikkoja.

Ed. M y l l e r : Arvoisa puhemies! Pääasiassa yhteen kohtaan kiinnitän tässä lisäbudjetissa huomiota.

Mutta sitä ennen en malta olla huomauttamatta siitä keskustelusta, jota täällä käytiin aikaisemmin, eli siitä, mikä on hallituksen tyyli neuvotella tai mitä hallitus itse sanoo neuvotteluiksi. Nyt on todettava, että kun vihreät aloittivat neuvottelut ja lopettivat ne hyvin äkkiä, oli tietysti ihan hyvä, että tällainen rautalankamalli saatiin näkyville siitä, mikä tuo neuvotteluajatus on. Eli kysymys on sanelusta. Se, joka tulee hallituksen vaihtoehdottoman politiikan taakse, saa olla mukana. Ne, joilla on jotain muuta esitettävää, joitakin uusia ajatuksia, erilaista lin-

janvetoa, eivät saa tietenkään olla mukana. Sosialidemokraatit ovat tämän neuvottelutaktiikan kokeneet jo matkan varrella. Tässä mielessä ei ollut mitään järkeä osallistua neuvotteluihin, joita on kutsuttu paremmalla nimellä kahvikesteiksi. Jossain 40 minuutin rupattelutuokiossa tuskin pystytään edes sellaisiin asioihin pääsemään, joita tämänhetkinen vakava taloudellinen tilanne vaatisi.

Arvoisa puhemies! Erityisesti haluan kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, mitä Suomessa ollaan tekemässä tällä hetkellä aravatuotannolle. Viimeisen puolentoista vuoden aikana sosialidemokraatit ovat pitäneet esillä asuntotuotantoa ja sitä, miten nyt ollaan romuttamassa koko se järjestelmä, joka aikaisemman hallituksen toimesta asuntorahastolla luotiin.

Ensimmäinen osoitus siitä, mitä ollaan tekemässä, oli tämän vuoden talousarviossa asuntotuotannon jakaminen niin, että suuri osa rahoista ajateltiin käytettäväksi omistusaravatuotantoon, kun tiedettiin kuitenkin, että omistusaravat eivät tässä suhdannetilanteessa lähde liikkeelle. Nyt tässä lisätalousarviossa on todettu tuo linja virheelliseksi, mutta aikaa on todella vähän korjata sitä virhettä. Sen vuoksi tilanne tänä vuonna tulee olemaan se, että huolimatta siitä, että vuokra-asuntoja tarvitaan, huolimatta siitä, että työttömyys on huipussa erityisesti rakennustyöntekijöiden niin kuin tietysti kaikkien muittenkin keskuudessa, tuotantotavoitteisiin ei päästä.

Mutta olen tullut siihen tulokseen, että tämä on ollut tarkoituskin. Ei tämä hallitus halua rakennuttaa vuokra-asuntoja, ei varsinkaan aravavuokra-asuntoja. Nyt vyörytys on aloitettu aravatuotantoa vastaan mm. sitä kautta, että aravavuokra-asuntojen vuokrista tehdään niin korkeita, että ihmiset eivät kykene niistä selviytymään. Jo nyt hallituksen tekemien päätösten perusteella vuokrat nousevat 1—5 markkaa neliöltä. Useat taloyhtiöt ovat konkurssin partaalla. Useat perheet ovat siinä tilanteessa, että kun rahat eivät riitä vuokran maksuun, heitä uhkaa häätö. Kysyn: onko kansantaloudellisesti mitään järkeä siinä, että hallituksen toimin nostetaan aravavuokra-asuntojen vuokrat niin korkeiksi, että ihmiset eivät kykene niitä maksamaan, ja sitten mieluummin hoidetaan nämä samat perheet toimeentulotuen kautta? Tilanteeseen liittyy myös se, että kasvavan työttömyyden takia yhä suurempi osa pitkäaikaistyöttömistä putoaa peruspäivärahan varaan, jolloin maksukyky, totta kai, vielä edelleen alenee.

Samaan aikaan vielä asumistukea leikataan ratkaisevasti, niin että jos nykysäännösten mukaan asumistukea jaettaisiin, niin 60 000 perhettä jää asumistuen ulkopuolelle. Asumistuki on kuitenkin sosiaalisista tulonsiirroista osoittautunut kaikkein parhaaksi silloin, kun kysymys on köyhyyden poistamisesta ja tässä erityisessä tilanteessa vielä pienituloisten ihmisten asumismahdollisuudesta.

Mutta samaa linjaa, koko aravatuotannon romuttamisen linjaa, jatketaan myös hallituksen keskiviikkoyön päätöksillä. Siellähän edelleen aravavuokratalojen lainoitusehtoja heikennetään, aloitusmääriä supistetaan, mutta samalla luvataan kohentaa korkotukivuokra-asuntojen lainoitusehtoja. Tässä on selvä porvarillisen asuntopolitiikan pyrkimys, jolla pyritään pois sosiaalisesta asuntotuotannosta pelkästään markkinavoimiin turvautuvaan asuntotuotantoon. Silloin pitää kyllä kysyä, missä asuvat köyhät, joita tämä hallitus tuottaa joka päivä lisää.

Mutta kysymys on ideologisista ratkaisuista. Koska aravavuokra-asuntotuotannon leikkaamisessa ja koko järjestelmän romuttamisessa ei ole kysymys säästöistä vaan päinvastoin, on todella asetettava se kysymys, miksi näin tehdään. Vajaa vuosi sitten asuntoministeri Rusanen oli Kaupunkiliiton järjestämillä asuntopäivillä ja siellä hän totesi ykskantaan, että nyt tämä köyhien hyysääminen saa riittää. Ja siltä todella näyttää. Se on tämän hallituksen asuntopoliittinen linja.

Onko niin, että tässäkin asiassa otetaan mallia todellisista markkinatalouden maista, Yhdysvalloista ja Englannista, joissa on tultu jo siihen tilanteeseen, että köyhät asuvat kadulla?

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Nyt olisi varmasti ollut tarvettakin hyvin laajaan keskusteluun vallitsevan taloudellisen tilanteen johdosta, mutta eduskunta ei oikein näytä olevan siihen valmis eikä varsinkaan hallitus, koska tämä lisätalousarvio on nyt tullut eduskuntaan ilman ministerin taholta tapahtuvaa esittelyä. Tosin meille jaettiin alkuviikolla ministerin puheenvuoro, joka oli tarkoitus käyttää, mutta sitä ei ole käytetty.

Kiinnitän huomiota tässä yhteydessä siihen, että hallitus ehdottaa lisätalousarviossa lähde-

veron vähennystä 600 miljoonalla markalla. No, tämä ilmeisesti perustuu johonkin arvioon. Kun kuitenkin otetaan huomioon se tosiasia, että pelkästään viime vuoden aikana korkotuloa suurista sijoituksista, suurista talletuksista oli lähes 50 miljardia markkaa, niin mielestäni hallituksen olisi tullut suuntautua nopeasti sellaisiin toimiin, joilla olisi voitu lisätä korkotulojen lähdeveroa.

Mitä tulee sitten arava-asuntoasiaan, tarkoitukseni oli siitä lyhyesti myös mainita. Olen tässä asiassa samaa mieltä edellisen puheenvuoron käyttäjän kanssa.

Lopuksi totean, että hallituksen tuoreet päätökset näyttävät merkitsevän sitä, että sellainen nelilapsinen perhe, jonka vuositulot ovat 220 000 markkaa, tulisi menettämään 15 000 markkaa ensi vuonna tulotasostaan. Sanoisin, että kyllä tämä on törkeää lapsiperheitä kohtaan.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Ed. Laine kaipasi keskustelua, ja sehän vielä onnistuu näinkin kapeilla voimilla, mitä meillä täällä on. Olisin vastannut hänelle lähdeveroasiaan.

Nythän on todella niin, että sitä on päätetty nostaa ensi vuoden alusta. Hallitus tulee esittämään sitä nykyisestä 15 prosentista 20 prosenttiin, ja sitä voi pitääkin ihan oikeaan osuneena toimenpiteenä siinä mielessä, että siitä varmasti kertyy verotuloja. Toisaalta se on myös oikeudenmukaisuusnäkökulmasta perusteltavissa siinä mielessä, että korkotulojen saajat osallistuvat paremmin yhteisen kustannuskakun jakamiseen. Ongelmana tietysti on se, että pääomat liikkuvat niin herkästi, että prosenttia ei voida hinata mihin tahansa, mutta pidän hyvänä, että tästä on nyt esitys tulossa eduskuntaan ja saadaan asia korjaantumaan.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Olen kyllä tietoinen siitä, mistä ed. Ala-Nissilä puhui, ja se merkitsee hyvää suuntaa. Mutta silloin puhutaan ensi vuodesta. Nyt on esillä tämän vuoden kolmas lisätalousarvio, ja puhuin juuri tämän lisätalousarvion arvioista ja toimista, joilla olisi voitu tämän vuoden aikana tulevaa lähdeverotuloa lisätä. (Ed. Ala-Nissilä: Ei ehdi enää!) — Niin, no, tässä koetinkin suorittaa kritiikkiä juuri siihen suuntaan, miksi hallitus ei ole toiminut aikaisemmin, ja kyllä vielä ehtii, jos todella halutaan. Hallituksella on keinot, ja eduskunta tietenkin olisi valmis toteuttamaan sellaisen aikaisemminkin, jos se kerran on valmis siihen ensi vuoden alun jälkeen.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Minäkin tiedän, että esitys on tulossa, mutta tässäkin yhteydessä voi kysyä, miksi ihmeessä vasta nyt. Oppositio on useissa yhteyksissä todistanut hallitukselle koron verottamisen tärkeyttä ja lähdeveron korottamisen tärkeyttä. Hallitus on jääräpäisesti, itsepintaisesti tähän mennessä ilmoittanut, että se ei voi sitä tehdä. Nyt se joutuu kuitenkin myöntämään, että se on ollut perusteluissaan väärässä. Mutta jälleen kerran vitkuttelulla ja viivästelyllä on aiheutettu tavattoman paljon tuhoa elinkeinoelämälle. Korot ovat nimenomaan tästä syystä pysyneet korkeina, jos kohta syynä on ollut myös hallituksen yleinen vitkuttelu. Ja tuhoa on aiheutettu nimenomaan yritystoiminnalle ja pankkitoiminnalle. Osa pankkitoiminnan kriisistä johtuu juuri tästä korkoerosta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

20) Hallituksen esitys n:o 227 laeiksi kansaneläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen johdosta

21) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 35 laiksi työttömyysturvalain 25 §:n muuttamisesta

22) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 36 laiksi kansaneläkelain 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

---

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ensi tiistain täysistuntoon:

23) Lakivaliokunnan mietintö n:o 8 (HE 130)

ensi torstain täysistuntoon:

24) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16 (HE 95 ja 217)

ensi tiistain täysistuntoon:

25) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45 (HE 81)

26) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46 (HE 114)

27) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47 (HE 147)

28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48 (HE 148)

29) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9 (HE 97)

ensi torstain täysistuntoon:

30) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15 (HE 96)

ensi tiistain täysistuntoon:

31) Talousvaliokunnan mietintö n:o 35 (HE 152)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen